

Tisztelt olvasó, kivételes alkalom olyan könyvet tartani a kezükben, ami rólunk róluk, azokról a polgárokról szól, akik olyan szerencsések voltak, hogy abban az iskolában tanulhattak, tanítottak, amelyről legendás személyek írtak személyes jellegű visszaemlékezéseket.

Az almamáter hűvös falai, hányszor dobogtatták meg az ideérkező diákok kicsi szíveit, hogy aztán évek múltával majd a visszaemlékezés jóleső érzésével - diáktörténetek szépséges emlékeivel - gondoljanak vissza rá öregdiákként.

Bizony a falak mindig mesélnek, a legendák újraélednek, miközben a történelem zivataros évtizedei sem múlnak el nyomtalanul.

60 év, a huszadik század minden kínja és szenvedése végigkísérte az ideérkező diákokat, hogy a legelkeseredettebb, legszegényebb pillanatokban is felharsan hasson a tiszta gyermeki kacagás.

Nagy nevekre és névtelen dolgozókra emlékeznek az írások, azokra, akik világosságot hoztak, azokra, akik tudták, hogy mit kell tenniük és tették a dolgukat.

Ez volt a varázslat ami életben tartotta és tartja az iskolát, ahol nemzedékek nőttek fel és élnek a biztos jövő tudatában ma is.

Hargitai Ferenc visszaemlékezése

Hálátlan, szinte megoldhatatlan feladat 50 évet, - különösen a mai viszonyok mellett - mérlegre tenni.

Utólag visszatekintve az elmúlt 5 évtizedre be kell vallani, oktató - nevelő munkánk nem lehetett mentes a buktatóktól, tévedésektől, amelyek törvényszerűen átszöttek ezt a korszakot.

Bizonyára volt időszak, amikor megalkuvások közepette - a politika játékszerére egyensúlyozva, megingott hit nyomása alatt is arra törekedtünk, hogy a reánk bízott gyermekekből emberszerető, becsületes polgárokat neveljünk a jövő számára. Visszaemlékezésem csak kevés konkrét és pontos adatra támaszkodik, mivel csekély anyag, statisztika áll rendelkezésemre. Ezúton is elnézést kérek az esetleges pontatlanságért, a kihagyásokért, - megérdemelten megnevezhető kortársak nevének s tevékenységének véletlen kihagyásáért.

„ Verbőczy, Dózsa Gombos „ iskola

A második világháborút megelőző években Csepelen a Weiss - Manfréd gyár adta munkalehetőség nagy szívóhatást gyakorolt a vidék lakosságára, melynek következtében Csepel lakóinak száma megkétszereződött, 1940-ben kb. 40.000 volt, s e létszámemelkedés természetesen kihatott az iskolákban folyó munkára is.

Az akkor még működő polgári iskolákban 820, és 3 elemi iskolában 1313 tanuló tanult és e létszám 52 fős osztályátlagot jelentett.

A nehéz helyzet egyre sürgetőbbé tette az új iskolák építésének szükségességét.

Így került sor 1941-ben arra, hogy Csepelen 5 új iskolát építettek.

Ezek közül az egyik lett a mai Gombos tér, 1. számú iskola (eredeti nevén Verbőczy, majd Dózsa iskola)

8 tanterem, igazgatói és gondnoki lakás.

Az egyik emeleti tanteremben beépített oltár volt. A tanteremben hetenként egyszer Istentiszteletet tartottak (1948 ig)

Tornatermet nem építettek.

1941-ben tehát Csepelen a mi új iskolánkkal együtt az elemi iskolák száma 8-ra emelkedett, s ezenkívül még 1 polgári iskola működött.

Új iskolánkban 6 évfolyam indult, a tanulók magas létszáma miatt váltakozó tanításban.

Sajnos az 5 és 6 osztályokban kevés volt a létszám, igen nagyfokú volt a lemorzsolódás.

A szülők munkára fogták be gyermeküket mezőgazdasági és otthoni munkára.

Az iskola felépültével, a megnyílt 5. és 6. osztályokban is tanítók tanítottak, szakos ellátottságról akkor még nem lehetett beszélni.

Az iskola igazgatója Mitró Gyula tanító volt, helyettese Rinoványi Istvánné tanító.

Tanítói az iskolának: Dóra Magda, Bicskeyné, Küzdényiné, Tyukodi Ilma, Szabados Károly, Tóth László, Csetényi Etelka.

Az iskola tartalmi munkája az akkori irányító szervek (tanfelügyelőség, számadó igazgatóság) útmutatása alapján történt, igen kevés szemléltető eszközzel s technikai felszereléssel. (Főként képek, falitáblák és a tanítók által készített egyszerű szemléltető eszközök segítségével.)

1945 január 9-én Csepel „ felszabadult „

A pincékből, óvóhelyekről előkerülő lakosságot szomorú kép fogadta.

(Romba dőlt épületek, magukra maradt családok - családfő nélkül stb.)

Iskolánkban, - mely épen maradt, a tanítás nehéz körülmények között (1945 / 46-os tanév) kezdődött.

Problémát jelentett a tanerő hiány és a tanításokhoz szükséges szemléltető eszközök hiánya.

A nehéz körülmények ellenére is néhány év alatt forradalmi változások is történtek, melynek minőségi előrelépést jelentett az oktatásügy területén is.

Új vezető került az iskola élére (Hargitai)

Az általános iskolák 8 osztályának elvégzésére kiterjedő tankötelezettség bevezetése (elemi iskola általános iskolává szervezése), napközi otthonok, tanulószobai és szakköri

foglalkozások beindítása, szervezése, a munkás szülők gyermekeinek felkarolása stb. mind olyan intézkedések voltak, melyek szabad utat nyitottak a művelődéshez.

A tankötelezettségi törvény bevezetésével nehézségeket okozott az általános iskola felső tagozatain a szaktanár hiány.

Iskolánk tanítói megértették, milyen feladat vár rájuk.

1950-es évekre jellemző, hogy iskolánk 17 tanítója közül 8 képezi tovább magát és teszi le a tanítói ill. szaktanítói vizsgát.

Csepel község Nagy - Budapesthez való csatolása után (1950) - 10 év alatt a lakosság száma erőteljesen gyarapodott.

A gyorsütemű létszámemelkedés miatt komoly problémát jelentett a tanulók elhelyezése iskolánkban.

Csillagtelepen lakótelep épült, de nem építettek a területre ekkor még iskolát. A „ Dózsa György „, nevét viselő iskolánk szűknek bizonyult a gyerekek befogadására s így 1957-ben 4 új tantermet, szertárhelyiséget építettek s a gondnoki lakásból is tantermet alakítottak ki.

Mindez nem elégítette ki az igényeket, 1958-ban az Iskolatéren, és 1960-ban a Tejúton építettek iskolát s felépüléséig az 1957-58-as tanévtől a mi iskolánknak kellett befogadni a körzeten kívüli gyerekeket.

A feladat megoldása nehéz volt és szükségszerű intézkedéseket kellett hozni.

Ilyenek voltak: a Völgy utcában egy kisvendéglő helyiségében vállalkozással 2 alsó tagozatos osztályt helyeztünk el, a Csillagtelepen már felépült, de egyelőre nem működő Patyolat épületében kihelyezett alsó tagozatú osztályokat indítottunk el, s az úgynevezett Rózsadombon lakó szülők gyermekei részére 4 alsó tagozatú osztállyal (Szántó László igazgató helyettes felügyelete mellett) megnyitottuk, a „ Hárosi „, iskolát.

Ezek az évek (1958-1961) voltak iskolánk legkritikusabb éveit, hisz kb. 1300 tanuló oktató-nevelő munkáját kellett biztosítani az előbbieken leírt módon, - egyes alsó tagozatú osztályokban 3-as vállalkozással s a többiekben 200 % -os tanterem kihasználtsággal. Ebben az időben több osztályban a tanuló létszám 60 fő körül mozgott.

A Tejúti és Iskola téri iskola felépülésével bár csökkentek a nehézségek, de a kisebb fokú tanuló létszám mellett is nőtt a napközis foglalkozást igénylők száma, s ezért az Erdősor utcai munkásszálló helyiségeit is igénybe kellett venni napközi céljára.

Megmaradt a tanterem 200 % -os kihasználtsága (vállalkozó tanítás) is, és csökkent a tanuló csoportok létszáma átlag 35-40 főre.

Ez volt a helyzet 1973-74 - es tanév végéig.

Az oktatás feltételeiről

A 2 új Csillagtelepi iskola építésével egyidejűleg s azóta folyamatosan és fokozatosan javult az iskolánk ellátottsága, - főképpen tanácsi költségvetésből, de sokat tettek iskolánk testületének tagjai közül is többen, - a szertárak szemléltető állományának gyarapításával. Az öntevékeny szertárfejlesztésben kimagasló s kerületszerte elismerésre méltó volt Csetényi Etelka biológia szakos tanárnak lelkes, hozzáértő munkája, valamint (iskolánk biológia szertára és az épület folyosóinak ízléses, szakmailag és esztétikailag is magas színvonalú díszítése képekkel - diorámákkal, akváriummal stb.)

Az egységesen elterjedt munkaköpeny viselése, ruházatuk gondozottságát jelentette, viselkedésük kultúráltsága pedig a testület lelkes munkájának erőfeszítéséről tanúskodott. Kerületünk munkás kerület. A fizikai dolgozók gyermekeinek aránya a kerületben 71 %, iskolánkban 61 % -ot mutatott.

Ezért különös gondot kellett fordítani a gyermekekkel való tervszerűbb foglalkoztatásra.

Az 1950-es évek nagyarányú szaktanár hiányának szorongató helyzete fokozatosan javult iskolánkban.

Örvendetes jelenség, hogy napjainkban már volt tanítványaink közül is szép számmal vannak tanító - tanár képzettségűek, akik iskolánkban és a kerületben pedagógusként dolgoznak.

A fizikai dolgozók gyermekeinek nagy létszáma is okozója volt a napközi otthonok és csoportok számának növekedésében.

Iskolánkban alakult meg először a kerületben az úgynevezett „ Napközi traktus „, Gondoskodtunk a veszélyeztetett tanulók hátrányos helyzetének felszámolásáról úgy is, hogy a 8. Osztályos tanulók részére tanulószobát létesítettünk, s itt a felkészülésüket segítettük a továbbtanuláshoz.

1950-es években a jobb képességű tanulók részére megszerveztük a szakköri foglalkozásokat. Kezdetben szaktanárok hiánya miatt csak 1-2, a későbbiekben mind több szakkör működött és működik ma is. (biológia, fizika, matematika, kémia stb.)

A műhelymunka (politechnikai oktatás), a kezdeti felszereltségi hiányosságok miatt nehezen, de a 60-as évek közepétől eredményesen fejlődött, s ez a fejlődés a fizikai munkára nevelés feltételeinek is egyik eszközévé vált. (Morvai Sándor)

Központú irányítás hatására is probléma volt a fizikai dolgozók gyermekeinek középiskolába való beiskolázása.

Az 50-es években ezért a Tanács, azok részére, akik középiskolai tanulásra alkalmasak voltak (8. oszt. tan) 40 Ft. tanulmányi segélyt adtak.

1969-ben pedig 25.000.- Ft. tanulmányi ösztöndíjat létesített a tanács, melyből több olyan tanulónk, akiknek tanulmányi munkája során lehetőség nyílt középiskolai beiskolázásra, - ösztöndíjat kapott.

Tartalmi munka

Iskolánk tanulmányi munkáját, annak eredményességét 1948 ig a Budapesten székelő tanfelügyelőség irányította, 1948-tól az iskolák államosításakor átszervezés következtében alsó tagozatos és külön felső tagozatos tanulmányi felügyelő (Szántó Ferenc, Hargitai Ferenc), majd 1950-től - a tanácsok megalakulásával a Csepelen 1 általános felügyelő szakmai irányítása mellett a kerületi, fővárosi Tanács és pártszervezetek határozatainak és irányelveinek megfelelően végeztük az oktató nevelő munkát.

Az általános felügyelet során igyekeztek biztosítani az intézmények, köztük a mi iskolánk működésének törvényességét, a testület és az igazgató munkáját.

A tartalmi munka irányítását is végezték oly módon, hogy abban az oktatáspolitikai feladatok megvalósuljanak. Ennek szellemében a tartalmi színvonal javítása volt a fő célkitűzés.

Különösen az iskolák államosítása utáni években kellett nagy figyelmet fordítani, a bukások számának visszaszorítására. (Sajnos nem egyszer engedékeny, igen liberális módszerekkel, különösen a fizikai dolgozók gyermekeivel szemben)

A tanulmányi munka javítása érdekében a nevelők tanórai munkáján kívül lehetőség nyílt a differenciált foglalkoztatásra, a gyenge tanulók korrepetálására, a tehetséges tanulók szakkörökbe irányítására.

Munkatervünkben, melyet évenként részletesen kidolgoztunk tennivalóink tervszerű megvalósítása érdekében, célnak tűztük ki (az 50-es években) a

„ bukásmentes iskola „ cím elérését is.

Szerencsére időben észrevettük ennek káros hatását, ezért elvetettük a gondolatot is, - mert rájöttünk, hogy értelmetlenül és igazságtalanul is jutottak gyerekek tudás nélkül felsőbb osztályokba.

Megértettük, hogy iskolánkban kell megvalósulnia az igazi oktató - nevelőmunka célkitűzéseinek.

Működési szabályzatunk nem volt megfelelő, ezt felsőbb szervek is észrevették és ezért új „Rendtartást”, vezettek be, melyben nagyobb mértékben figyelembe vettük a közéleti nevelés feladatait s jobban támaszkodhattunk a tanulói öntevékenységre.

Megjelent a nevelőmunka követelményeinek a gyerekekre lebontott összefoglalása: „a Nevelési Terv”, - fokozatosan vezettük be az új Tanterv és Utasítást az új tankönyvek megjelenésével párhuzamosan.

Ezek után erősödött a belső ellenőrzési rend, mely vonatkozott az egységesebb követelmény támasztásra, a teljesítményen alapuló minősítésre.

Az iskolareform határozottá emelésével született meg az 1961. évi III. számú törvény, - mely ténylegesen talpra állította a szocialista iskolát néhány fontos törvény beiktatásával.

A törvény 10 éves tankötelezettséget állapított meg. Növelte az iskolai műveltség terjesztésének kereteit, a tananyag korszerűsítésével (csökkentésével), új didaktikai módszerek bevezetésével emelte a műveltség szintjét.

Nagyobb gondot kellett fordítani a munkára nevelésre, a munkavégzés erkölcsi oldalára.

Általában a nevelő munkát kellett erősíteni.

Hogy ennek is eleget tegyen az iskola (Bp.-en mindenkinek) ideológiai továbbképzésben kellett részt venniük a nevelőknek.

Felvetődött ekkor a pedagógiai „Tantestületi egység” kialakítása. Iskolánkban is szerepelt ilyen törekvés és az elsősorban a tanulókkal szemben támasztott követelményrendszer egységesítését segítette elő.

Meg kell azért említeni a tantestületi egység megteremtésének igyekezete kapcsán, hogy nem csak értekezleteken, a gyakrabban a mindennapi munkában törekedtünk erre, hanem általában évente legalább 3-4 alkalommal úgynevezett

„fehér asztal”, melletti rendezvényeinken is közelebb akartunk kerülni egymáshoz.

E találkozások hagyománnyá is váltak, jelenleg is van ilyen találkozó s egyik értéke az iskolából nyugdíjba vonult pedagógusokkal való rendszeres találkozás is.

Tapasztalatcsere - mozgalom

Az 1963-64, majd 1964/65 tanévben az új Tanterv beindításával az oktatási reform gyakorlati megvalósítását követelte iskolánktól is.

Az új koncepció ismételt erőpróbára hívta pedagógusainkat. Az alsó tagozatban a „Környezetismeret”, - i tantárgy bevezetése is jelentős felkészülést igényelt.

A megváltozott tantárgyi óraszámok, a tananyag csökkentések, - a fizika tanításának 6 osztályban történt bevezetése, - a tanulók érdemjegyeinek megállapítása körüli viták, - az egyes osztályokban megjelent új tantárgyak félévi osztályozásának eltörlése s még sok egyéb - tartalmi munkával, módszertani változásokkal.

Tarkított oktató - nevelő munka a pedagógusok szakmai továbbfejlesztésének kérdését is napirendre tűzte.

A feladatok jó megvalósítása érdekében a kerületben s az iskolában is fokozni kellett az új módszerek terjesztését.

Ezért megerősítették s fokozták a már régebben működő és újonnan megalakult (környezetismereti) munkaközösségek tennivalóit itt a kerületben.

Iskolánknak évek óta igen jó híre volt az új módszerek kikísérletezésében és alkalmazásában. Ennek volt eredménye, hogy többen iskolánk nevelői közül kerületi munkaközösségi vezetők voltak.

Iskolánkból bízták meg
az igazgatói munkaközösségi vezetőjét
az igazgató helyettesi vezetőjét
az alsó tagozat I. - II.
az alsó tagozat III. - IV. vezetőjét
a matematika munkaközösség vezetőjét
a testnevelési munkaközösség vezetőjét
a napközis csoportok vezetőjét

A kerületi és az iskolán belüli munkaközösség vezetők jártak élen a kerületi szakos pedagógusok részére tartott bemutató tanításokon. Igen sok nevelőnk részesült e tisztes feladat ellátásában.

Úgy is hívták, hogy „Kísérletező iskola „
Az új módszerek átadásában jeleskedtek:
kerületi bemutató tanításban.

Csetényi Etelka, Szabó Ferencné, Bari Etelka, Kulcsos Rudolfné, Füle Ferencné, Csörögi Józsefné, György Istvánné, Jang Károlyné, Boczor Istvánné, Menus Istvánné, Szántó Lászlóné, Molnár János, Karsai Ferencné, Molnár Miklósné, Walder Ferencné stb.
Új módszerünk kialakításában dolgoztak az új tantervi reformmal.

Csetényi Etelka kiváló biológia tanár (Szemléltető eszközök tanítási órán való felhasználásáról, a biológia applikáció szemléltetésében nyújtott kiválót. Borsi Etelka az alsó tagozatban a csoportos foglalkozások bevezetésének kísérletében tevékenykedett.

Pesovár Ernőné, Czepka Lászlóné, Gaszler Aranka, Körmendy Ákosné, Hidegkúti Józsefné a „ feladatlapok felhasználásáról, a korszerű számonkérésről szóló kísérleti munkában vettek részt. Kartel Béláné a napköziben folyó munka korszerű megoldásáról - csoportos foglalkozásokról végzett tanulmányt.

Mint testnevelés tagozatos iskola nagy gondot fordítottunk az iskolai sportmozgalom fejlesztésére.

Annak ellenére, hogy 1958 óta tornaterme is van az iskolának, a nagy tanuló létszám mellett nem jutott hely minden évfolyamnak, hogy minden testnevelési órát itt tarthassanak meg. Ezért munkaközösség vezetőnk Kecskés József testnevelő tanár többször tartott bemutatót, hogyan lehet testnevelés órát tartani tornaterem nélkül.

A testnevelés terén elért kerületi eredményeket bizonyítja a sok érem, oklevél, trófea s az évenként „jó tanuló, jó sportoló „ iskolai kitüntetés átadása 1-1 fiú és leánytanulónak a tanévzáró ünnepeken.

Zeneoktatás is folyt iskolánkban (zongora, hegedű). Jól képzett zenetanárok vezették a zeneoktatást s tartottak bemutató foglalkozásokat a kerület zenetanárai részére.

Az, hogy a tanítási órák módszerének, reformjának megvalósításban élen jártunk, igazolja az a tény is, hogy 1966-tól a kerületi Tanács oktatási osztálya javaslatára a Budapesti Tanítóképző iskola és az Eötvös Tudományi Egyetem külső kerületi gyakorló iskolája lettünk.

Tanító és tanárjelöltek jöttek az iskolába fél évenként 1-1 hónapi gyakorló munkára (hospitálás - tanítás)

Legjobb nevelőink foglalkoztak velük s mivel a Tanítóképzőtől kiküldött igazgatóhelyettes, igen elfogadhatónak tartotta munkánkat, ezt a gyakorló iskolai tevékenységünket éveken keresztül folytattuk.

Általában meg lehet jegyezni.

A XXI. Kerületben iskolánk oktató - nevelő munkája. Osztályzatainak átlaga meghaladja a kerületit s ezért felsőbb szervektől sok dicséretet és elismerést kapott.

Gyermekvédelmi munka

Az iskolák államosítása után vette kezdetét iskolánkban is a hátrányos, - veszélyeztetett tanulókkal való foglalkozás feladatainak erősítése.

Sz. M. elnök Mikérné, - helyettesek Fajtáné, Rahóiné, Gocsákné, Vukovicsné.

A szülői munkaközösség tagjai szervezték a tanulók tanítási órán kívüli elfoglaltságuk szervezését is, - javaslatokat tettek azoknak a nevelési problémáknak megoldására, melyeket szülői értekezleteken az osztály szüleinek részéről felmerültek.

Az iskolai rendezvényeknek szervezői voltak, - ezekben háziasszonyi teendőket is elláttak, - tanulmányi kirándulásainkon részt vettek, - segítettek a rend fenntartásában stb.

Havonta egyszer munkanapot szerveztek önmaguk számára s itt a problémák megbeszélése mellett dolgoztak (párnát készítettek, kézimunkáztak)

Anyagi támogatást is nyújtottak, főként azzal, hogy az iskola tisztántartását megőrizték.

Nevelőtestületünkben fokozatosan érvényesült az a törekvés, hogy a szülői munkaközösséggel jó legyen kapcsolatunk, fokoztuk a „ Szülők iskoláján „ keresztül a szülők pedagógiai kultúráltságát és az évek munkája során egyre jobban kapcsolódtak be az iskola tartalmi munkájába.

A Sz.M. vezető is tagja volt egy időben a tantestületnek, részt vehetett nevelési és osztályozó értekezleten is.

A testület elismerését fejezte ki azért is, - mert évek során a pedagógus nap megünneplésének előkészítésében igen aktívan működtek közre az ifjúsággal.

Jó kapcsolatunkat az Úttörő mozgalommal is kiemelkedőnek tartjuk.

A sokrétű eredményes munka elismeréseképpen iskolánk sok éven át a kerület legtitább iskolája címet megkapta, s több ízben az iskola Sz.M.-e is „ A kerület legjobb szülői munkája „ címet érdemelte ki a MNDSZ-től

Megjegyzés - az úttörő munkához

Tanulóink iskolán kívüli nevelési eszközének is tekintettük ifj. szervezetet, az úttörőmozgalmat.

Az iskola államosítása előtt a római katolikus vallási jellegű „ Szívgárda „ tömörítette a tanulók egy részét egy közösségi csoportba. A római katolikus pap irányította és vezette a szervezetet. 1946-47-es tanévben (tudomásom szerint) iskolánkban is megalakult az Úttörő mozgalom s ez olyan szervezet volt, melynek munkájában önkéntes alapon minden tanuló részt vehetett. Kezdetől fogva jó munkát végzett a mozgalom és sokrétű feladatait - melynek nagy részét tette ki a gyermekek iskolán kívüli szórakozási lehetőségének kihasználása - tetszéssel, megértéssel és szívesen végezték.

Az évek során a mozgalom sokat fejlődött.

A seregszemlék, versenyek (honvédelmi versenyek) a nyári táborok romantikus programja sokféle változatos rendezvény (jelmez bál) tették hangulatossá. munkánkat.

Nagy örömmel vettek részt - a hangszeren játszó gyerekek a Csetényi Etelka által szervezett zenekar munkájában. Ez a zenekar szolgáltatta a rendezvények műsorának és szórakozásának az alapját is. A kerület több iskolája is meghívta a zenekart saját iskolájukba, ahol igen sikeresen szerepeltek.

Fő hangsúlyt az iskolában folyó munkára, a jobb eredményesebb tanulás igényeinek kielégítésére fordították mindinkább. (Tanulópárok szervezése stb.)

Az őrsi és rajfoglalkozások tartalmi munkája is fokozatosan javult és rendszeresen az úttörők tanácsa szervezte meg iskolánkban a nagyobb ünnepségeket, - melyeken az ifjúság kimagaslóan példamutató magatartással és színvonalas műsorral emelte az ünnepségek színvonalát. Munkájukat, - melyet a testület tagjain kívül a Szülői munkaközösség is hatékonyan segített sok elismerés érte. (Kitüntetések felsorolása !)

Csetényi Etelka
/ 1912-1994 /

1941-ben 8 tantermes iskolát avattak az akkori Verbőczy István téren. A tanítói oklevéllel rendelkező 9 fős tantestület egyik alapító tagja volt Csetényi Etelka is. Nem akármilyen pedagógusként, több mint 50 évet töltött el ebben az iskolában. Már fiatal korában kitűnt szakmai felkészültségével, hisz ő volt az első a kerületben, aki " mintatanítást " tartott. (Abban az időben ez különleges kitüntetésnek számított.) Generációk kerültek ki szárnyai alól, akik hosszú évek múltán is vissza - vissza jártak hozzá. A történelem viharai, a háború, a forradalom is ebben az iskolában találták meg őt. Teltek, múltak az évek, új kollégák, új gyermekek jöttek, Etelka néni pedig szeretettel dolgozott, oktatott, nevelt.

Az elemi iskolából nyolcosztályos iskola lett, ehhez viszont magasabb iskolai végzettség kellett. Így elvégezte Etelka néni a biológia - földrajz szakot, majd később a rajztanári diplomát is megszerezte.

Szerette a gyermekeket, az embereket, minden élőlényt, minden tárgyat. A szívéből, a lelkéből, egész emberi mivoltából olyan őszinte szeretet sugárzott, amely magához vonzotta a gyerekeket, a felnőtteket, szülőket, kollégákat, ismerősöket. Szerették őt.

Tanítványai kedvesek, udvariasak, szerények voltak, mint ő maga is. Csak jól láthattak tőle. Jól tanított, jól nevelt, példamutató életet élt.

Nem túlzás azt mondani, hogy neki az iskola az otthona. Ő valóban az iskoláért élt.

Bárhova lépünk, bárhova tekintünk is az iskolában, minden reá emlékeztet, minden a keze nyomát őrzi. Az általa készített legelső gyűjtemény 1959-ben készült el.

A falra helyezett, s a vitrin alatt őrzött ásvány - és kőzetanyag, melyben 160 millió éves leletek is vannak, a Föld és az Élet fejlődését szemlélteti.

Egy másik vitrin a tengeri élet egy pillanatát ábrázolja, preparált cápa, rája, tengeri csillag, remeterák tekint a nézelődőre. Ezt az anyagot Eta néni mentette meg, melyet közvetlen a háború után ki akartak dobni egy múzeumból.

Hímezni a tanyasi asszonyoktól, de legfőképp, édesanyjától tanult meg.

Gyönyörű varrottasait, hímzéseit az iskolának ajándékozta.

Sajátkezűleg faragta, készítette el a kis kun szobát is, melyet szintén vitrin őrzi.

Csetike néni gyűjtőszennvedélye soha nem csillapodott. Járt az országot, a piacokat, gyűjtötte, vásárolta a régi - régi népi eszközöket, tárgyakat. A hosszú évek alatt olyan értékes gyűjteményre tett szert, amellyel élénk tárta egy régen elfeledett, városi ember számára pedig teljesen ismeretlen világot.

Észrevétlenül került be az iskola falai közé szülőföldje, Böszörmény szegény, de csodálatos paraszti világa. Van itt miskakancsó és csupor, eke, rézmozsár és vajköpülő, szövőszék és citera, busó fejek és vadásztrófeák, de itt csillog az ezüstgombos mellény, és minden szem sokáig nézi a kalocsai népviseletet őrző ruhát is. Mindez egy élet munkája.

Az Ügyes kezek szakkör munkáiból kiállítás rendeztek, vásárra bocsátották az elkészített munkákat. Mindez újabb kis bevételt jelentett.

Több száz darabból álló gyűjteményt 1981-ben a Néprajzi Múzeum védetté nyilvánította. De 1981-gyel nem ért véget Etelka néni gyűjtőmunkája.

Kis tanári szobájában tovább raktározta a javításra váró újabb és újabb szerzeményeket, melyeknek mindig talált még helyet az iskola falain.

A tárgyakat életre keltette, az élőlényeket gondozta. Minden napi élethez szorosan hozzátartozott a másokról való gondoskodás. Kutyák, cicák, kóbor állatok találtak nála menedéket. Etette, itatta őket, mindezzel példát mutatva a gyerekeknek, akik szívesen csatlakoztak hozzá, s vettek részt az állatok babusgatásában. No, és a virágok ! Az irodákban, a tanárban, az ebédlőben, a folyosókon minden felé Eta néni virágai. Csak ő locsolhatta őket. Minden nyáron, amikor a tantestület tagjai vidáman pihentek nem gondolván munkahelyükre, ő rendszeresen bejárt gondozni őket. Átültette, szaporította, rendbe hozta, ápolta a növényeket. Az élete az iskola volt. Hatalmas szívében mindenki talált helyet. Soha nem okított, soha nem bántott meg senkit, a mindenkit meghallgatott, mindenkivel beszélgetett. Őt ismerni kellett. S aki megismerte, megszerette, s rengeteget tanulhatott tőle.

" Isten ezt az utat jelölte ki nekem " - mondta, s ő boldogan, fáradhatatlanul haladt ezen az úton.

A Bp. XXI.ker. Gombos Ferenc tér. 1.sz. Általános Iskola 50 éves története

Iskolám nyárfái alatt sétálok. Karcsún, oszlop egyenesen állnak a mozdulatlan levegőben. Ötven éves ágai merészen törnek az ég felé. Lent apró hangyák szorgalmasan nyüzsögnek, versenyeznek a rohanó idővel. Leültem a nyárfák alatt húzódo kerítés betonjára. A kerítés szeretett iskolámat öleli körül, melyben ötven éven át dolgoztam és dolgozom ma is. És hullanak rám a gondolatok, az elsuhanó évek, az ifjúság emlékei. Fehér lett a hajam és könnyes a szemem.

Gondolataim nagy léptekkel vittek vissza az elmúlt öt évtized távlatába.

Mi is történt ?

1939-ben Csepel egy régi iskolájában tanítottam, amikor közölték velem, hogy áthelyeznek egy nemsokára épülő új iskolába.

Roppant sértve éreztem magam, s nagy bánatomban akkor nem gondoltam, nem is tudhattam, hogy az élet boldog, munkás 50 évét fogom itt eltölteni.

Amikor meghallottam áthelyezésem hírért, eljöttem terepszemlére. A legnagyobb meglepetésemre egy üres teret találtam, a neve Verbőczy István tér volt. Körülötte homokbuckák, kukoricaföld, no és egy pár családi ház.

Verbőczy az akkori emberek szemében tekintély volt, aki az 1500-as évek elején a köznemesség nagy tudású és kiválóan művelt vezére. Az 1514-es jobbáglázadás után fogadta el az országgyűlés hármaskönyvét a Tripartitumot, mely 1848-ig a magyar jog alapvető forrása volt.

Nemsokára értesítettek, hogy menjek a leendő új iskolám alapkövének letételére. A szokásos módon valaki, - már nem emlékszem, hogy ki, - ünnepélyes mozdulatokkal megásta a gödröt és belehelyezett egy téglát, majd egy dobozt valami írással. Hogy mi volt abban leírva, nem tudom. Valószínűleg az alapkő letételének ideje és eseménye.

És nemsokára megépült iskolánk régi szárnya.

Gomba módra növekedett, hihetetlen gyorsasággal. 1942-ben át is adták rendeltetésének. Nevezetes, szép ünnepély kíséretében történt az átadás. Meghívottként megjelentek Csepel régi iskoláinak igazgatói, tantestületek tagjai. Álltunk az iskola udvarán, ragyogó napsütés volt, s akkor már az én lelkemben is derengett valami biztató fény, hogy jó lesz itt.

Kezdtém megnyugodni. Kis várakozás után megjelent az udvaron hímzett, fehér selyem palástban egy idős pap, aki megáldotta az épületet. Majd bevonultunk a folyosókra, a tantermekbe, minden helyiséget megszentelt, rövid szép ima kíséretében.

Hamarosan megkezdődött a tanítás. Első igazgatónk a recsegő hangú, de jóindulatú Mitró Gyula volt. Kilenc tanerővel kezdtük a munkát, az akkori elemi iskolában, tanítói oklevelekkel. Ha jól emlékszem négy férfi volt, beleszámítva az igazgatót is és nő. Nyolc tanterem állt rendelkezésre. A gyermekek létszáma már nem emlékszem, ekkor még külön fiú és külön lány osztályok működtek.

Iskolánk a Verbőczy Téren épült, ezért az iskola Verbőczy nevet kapta.

Az igazgató éjjel-nappal az iskolában tartózkodott, mivel igen szép, modern lakása volt az épületben. Ugyancsak itt lakott a gondnok is, aki egyúttal takarított az iskolában, télen pedig fűtött a pincében lévő kazánházban. Minden télen majd megfagyunk.

Vasárnaponként szentmisét tartottak az iskolában. Az első emelet két tantermét párnázott ajtó választotta el, melyet vasárnaponként kinyitottak és a két tanteremből kápolna lett. Oltárfülke is volt, amit mise után becsuktak.

Ennek a fülkének nyoma ma is található. Gyermekek és tanítók áhítatos lélekkel vettünk részt a Istentiszteleten. Tiszta, ártatlan gyermeki lelkek imája és éneke szállt a magasba, Isten trónja

elé. Szűz Máriához fohászkodtunk: „Ékes virágszál, Hozzád esdeklünk.” Az akkor még létezett Lazarista rendházból jött egy szerzetes, aki hitoktató is volt és ő tartotta a szent misét. Azután hamarosan divatba jött, hogy egy-egy iskolának bemutató tanítást kellett tartani. Ekkor ezt minta tanításnak nevezték. Kitüntetésnek számított, ha ezt a megbízást valamelyik iskola kapta. Ez a tanítás nem ám akárhol zajlott le!

A mai nagy posta helyén egy gyönyörű kultúrház állt, hatalmas színházteremmel. Ennek a teremnek a színpadán folyt le az óra.

Padokkal, táblával, katedrával rendezték be a színpadot.

Ki volt a hallgatóság ? A színházterem zsúfolásig megtelt az érdeklődőkkel.

Jöttek kötelezően a pedagógusok Pesterzsébetről, Soroksárról, Budafokról és még ki tudja honnan. Természetesen ott voltak Csepel pedagógusai is.

A helybeli meghívottak között voltak a községházáról a fejesek: a bíró, a jegyzők, aztán eljöttek a különböző felekezetek papjai is szép számmal. Minek kellett ezeknek a nem pedagógusoknak ott lenni ?

És ezt az első minta tanítási lehetőséget - mint kitüntetést - a mi iskolánk kapta !

És ó irgalom Atyja ne hagyj el ! Az első tanító áldozat én voltam !

A színpadon széthúzódott a függöny, és álltam a gyerekek előtt, ők álltak a padban. Keresztet vetettünk hangosan, imádsággal kezdtük az órát. A szívem a torkomban volt, ahogy édesanyám mesélte, az ő szíve szintén nem volt a helyén.

Nagyon szép témám volt: „A mindennapi kenyérünk „ Pasztell krétával jól sikerült képeket készítettem. Az első kép az ősembert ábrázolta, amint kövek között zúzta össze a búzaszemeket.

Megemlékeztünk arról a szent Gellért korabeli asszonyról, aki énekelve örölte kézi malmával a lisztet. Következtek a vízi malmok, majd a magas őrlésű hengermalmok. Előzőleg terepszemlére elmentem az osztállyal a Gizella malomba.

A bírálat szerint szép, nívós óra volt. Akkor a városi iskolákban a tanítási órának ipari jellegűnek kellett lenni, ez volt az irányzat. Vidéken mezőgazdasági vonatkozású volt.

Múltak a hetek, hónapok, iskolánkban csendben, lelkiismeretesen folyt a munka.

És ekkor következett be a nagy katasztrófa. Háborús fellegek gyűltek az égen, rettegés szállta meg a szíveket. Egy, az iskolánk udvarán történt ünnepély alkalmával megszólaltak a szirénák. Tapasztalatunk még nem volt, nem sejtve a nagy veszélyt, megtartottuk az ünnepélyt. Annál több tapasztalatunk lett később. Egy darabig még jártunk iskolába, mi felnőttek tele aggodalommal.

Iskolánk tetejére katonai figyelőt építettek, amely még most is áll, emlékeztetve a múlt sötét napjaira.

Az első emeletre magyar katonaságot telepítettek, iskolánk kaszárnya is lett.

A tanítás a második emeleten folyt. Amikor megszólalt a süvöltő sziréna, az osztályokkal szaladtunk a Királyerdőnek egy elég közeli bunkeréba, amely egy nagy homokbucka alá épült. Ez egy földalatti folyosó volt, gerendákkal feltámoogatva. Mindig aggódva néztem, mikor szakad ránk az egész homokmindenség. Szerencsére nem szakadt le... Az iskola udvarán nagy beton medencét készítettek, feltöltötték vízzel. Ha iskolánk gyújtóbombát kap, vödörlánccal innen oltották volna a lángokat. Ugyan ki oltotta volna a tüzet, amikor vödör sem volt. Kínunkban akkor is nevtünk az egész oltási tervet.

Persze ez csak olyan akasztófa humor volt.

Később, a háború után szomorú eset miatt betemették ezt a légómedencét.

Akkor még rossz drótkerítés vette körül az iskolát. Egy vasárnapi napon egy három év körüli kisfiú bemászott a kerítés alatt. Bizonyára nézegette a hullámozó vizet, a benne úszkáló békákat, ebihalakat amiből volt bőven és a pár szál vízínövényt. A kisgyerek beleesett a vízbe és

belefulladt, bánatot hagyva maga után a szülőknek. Így szedte a háború még utólag is az áldozatát.

A szirénák tovább süvöltöttek mind gyakrabban. A tanítást megszüntette a felettes hatóság, az iskolát bezárták, csak a katonaság maradt. Bennünket pedagógusokat Budára, hegyek közé küldtek egy nagy épületbe. Minden nap oda kellett menni. A félelmen kívül nem csináltunk ott semmit sem, a munkaidő lejárta után hazamehettünk.

Hosszú szirénázás és ostrom után bevonult a szovjet hadsereg.

Szerencsére Csepelen nem volt harc, így miután bombatalálatot nem kapott iskolánk, épségben maradt. Pedig bőven hullottak a bombák, mint sűrű égi áldás, csak éppen átok és könny kísérette hullásukat.

Ezután a magyar katonák helyét szovjet katonák foglalták el.

Szovjet laktanya lett belőle, robbantó kutyákkal.

Utánuk természetesen szalma, szenny és szemét maradt, ami a háborúval járt.

Majd új igazgatót kaptunk Hargitai Ferenc személyében, aki igen lelkiismeretesen, szigorral, fegyelemmel, de szeretettel emberségesen vezette tovább az iskola életét.

Az elemi iskolából általános iskola lett. Lassan, lassan csend lett, megkezdhattuk a munkát.

Iskolánk még nem volt olyan állapotban, hogy gyermekeket fogadhatott volna. Helyet kaptunk a Kolozsvári iskolában, ahol átmenetileg meghúzódtunk, de legalább már tanítottunk. Jól esett a munka, végre eljött a csend és nyugalom.

Iskolánkban eközben elkezdődött a takarítás, tatarozás a szülői munkaközösség segítségével.

Pár hónap után boldogan köszöntük meg a Kolozsvári iskolának a szíves vendéglátást azzal a jelszóval, hogy mindenütt jó, de legjobb otthon. Végre hazaköltöztünk, de most már nem a Verbőczy iskolába, hanem az új nevet kapott Dózsa iskolába. Amint tudjuk Dózsa György az 1514-i parasztlázadás vezére volt. A keresztes hadjáratra összegyűlt jobbágyok vezetésével volt megbízva, seregét a fennálló rend megdöntésére akarta felhasználni. Szapolyai leverte a lázadást, Dózsát válogatott tüzes trónon kivégezték. Tehát ő lett az új névadónk.

Ezután megalakult az első úttörőcsapat, Gaszler Aranka csapatvezető működésével.

Csapatunk neve 26. sz. Dózsa György úttörőcsapat lett. Gaszler Aranka igen kimagaslóan szép eredményt ért el munkájával.

A fiú és lány osztályokból koedukált osztályok alakultak.

Időközben egy svéd akció indult meg. Hosszú időn keresztül élelmet kaptak a tanulók és a nevelők a svédektől. Minden nap kakaót, sajtot, fehér kenyeret és tejbegrízt kaptunk. Annyit, hogy még haza is vihettek élelmet a gyerekek. Jól jött ez a sokgyerekes családoknak, no meg mindnyájunknak. Az élelmen kívül a nevelők cipőt is kaptak.

Megalakult az iskola pártszervezete is.

A béke nyomában az iskola környékén mind több családi ház épült, ami benépesült lakókkal.

Több család nyomában növekedett a tanulók létszáma is, de növekedett a pedagógusok száma is. A nyolc osztályhoz magasabb nivójú tanterv kellett, s ennek megfelelően a pedagógusoknak is magasabb végzettségi szintet kellett elérni. Így főiskolán, egyetemen szakosodtunk, tanári diplomát szereztünk, én biológia - földrajz szakon végeztem.

Miután tornatermünk nem volt, a két összenyitható teremből ideiglenesen tornaterem lett.

Idő haladtával Hargitai Ferenc igazgatónk oktatási osztályvezetői kinevezést kapott. Új igazgatók jöttek: Kőfalvy Mariann, Szombati Gyula, majd Osváth Árpád személyében.

Ekkor megint történt valami, az 1956-os események. A tanulók is felbontották a rendet, az iskola kapuja előtt, az utcán kezdték elégetni orosz tankönyveiket. A

pedagógusok nézték a jelenetet, nem mertek, vagy nem is akartak cselekedni. Én mentem oda a gyűjtőgató gyerekekhez és mondtam, hogy minden nyelv tudása érték.

Az 1956-os események után Osváth Árpád igazgatót leváltották. Hogy miért, azt nem tudom, hiszen a párt hú embere volt. Örültünk, mert egy szadista igazgatótól megszabadultunk.

Nagy örömünkre visszajött Hargitai Ferenc. Iskolánk ismét új nevet kapott.

Gombos Ferencről nevezték el.

Iskolánkban napközi otthon is alakult. Hogy mikor, az évszámra nem emlékszem. Több család gyermeke ingyenes ellátásban részesült.

Az ország politikailag rendbejött lassan, a tanítás zavartalan lett, ismét új családi házak épültek, nőtt a tanulók létszáma, kinőttük a régi iskolánkat.

1958-ban vagy 1960-ban új szárnyat építettek a régihez, tantermeikkel, tornateremmel, orvosi szobával, igazgatói irodával, tanári szobával.

Szépült az iskola.

1959-ben a második emeleten egy 7,5 m-es vitrin készült, a

„Föld és az Élet”

fejlődését szemlélteti. Feltünteti, hogyan képzeltek el a régi korok emberei világot, majd szemlélteti a Föld csillagkorát, a felszín kialakulását, az élet megjelenését, a földtörténeti korokat, szemléltetve ásványokkal, képekkel, térképekkel, preparált állatokkal. És amikor az iskola új szárnyát alapozták a dunai hordalékból előkerült egy ősbövény lábszárca. Persze ez is belekerült az éppen készülő vitrinbe.

Ezt a vitrint a Főváros meg akarta vásárolni, de Hargitai Ferenc igazgató úr nem adta el, szerencsére. Sajnos kivágták az árnyat adó nagylombú fákat, így a nap végigszántja sugaraival a vitrint és rövid idő alatt kifakítja a feliratokat, az állatokat, az ábrákat.

Elkészült egy tengerfeneket ábrázoló vitrin is, cápával, rájával, fűrészhal fogával, tengeri kagylókkal, csigákkal, remeterákkal, tengeri csillaggal, tengeri sünnel.

Dudar - bányából gyönyörű leleteket kaptunk, 160 millió éves kővult kagylókat, csigákat. Ezek is vitrinbe kerültek. A kiállított vitrinek a felügyelők véleménye szerint magasabb fokú iskoláknak is megfelelne, de a mi gyerekeink is érdeklődéssel nézegetik. Szemléltetőül szolgál a földrajz, biológia, és a történelem órákhoz.

Az iskola házirendje szerint reggelenként az iskola udvarán gyülekeztek a tanulók. A gyerekek elég korán érkeztek, ugyanis szüleik munkába mentek, ők is eljöttek otthonról. Ügyeletet tartottunk az udvaron. A gyülekezést, sorakozást csengő jelezte, ahol humoros dolgok is történtek. Egyszer én voltam az ügyeletes, s miután nem mondható magasnak, nálam sokkal magasabb, szépen fejlett gyerekek álltak előttem, s egy kicsi fegyelmeztelenek voltak. Ideges lettem az egyik szép szál gyerekre rászóltam, „Nem szégyelled magad te nagy számár, nagyobb vagy mint én”

Abban a pillanatban felfogtam, hogy mit mondtam. A gyerek is.

Összemosolyogtunk.

Telt a megállíthatatlan idő, szálltak az évek, Hargitai Ferenc igazgatónk nyugdíjba ment. Utóda Bari Etelka, majd Csörögi Józsefné, aki jelenleg is igen nagy hozzáértéssel, szeretettel, megértő türelemmel vezeti tovább iskoláját.

Fejlődött Csepel is. Lebontották az iskola mellett épült családi házak egy részét, helyükön most emeletes házak állnak.

Új gyerekek jöttek az új családokkal, újra kinőttük az iskolát.

Ekkor építettek az udvarra egy modern iskolát, új tantermeikkel. Volt idő, amikor délelőtt és délután, két műszakban folyt a tanítás. Az új iskola felépültével lehetőség nyílt arra, hogy csak délelőtt volt tanítás.

Így délutánra sok tanterem felszabadult, helye lett a napközi otthonos osztályoknak és a szakkörök részére is.

Bár szakkörök még az új iskola megépülte előtt is működtek, de szűkebb, kényelmetlenebb körülmények közt.

Sokféle szakkör nyílt, sokféle irányú érdeklődéshez lehetőséget adva. Én is kétféle szakkört vezettem, mint biológia tanár biológia szakkört és a gyerekek óhajára „ügyes kezek” szakkört. A gyerekek mind a kettőt igen szerették, ki ki a maga érdeklődésének megfelelően nagy lelkesedéssel vett bennük részt.

A biológia szakkörös gyerekek gyűjtésükkel szépen hozzájárultak egy biológiai szertár létesítéséhez. Gazdag szertár lett belőle, felügyelők jegyzőkönyvvel kifejezték, hogy Budapest egyik legszebb, leggazdagabb szertára. A tanulók nagyon szerették a mikroszkópos órákat, preparátumokat készítettünk. Vasárnap délelőttönként filmeztem a gyerekeknek csekély belépő díjjal, amin tömött madarakat, és olyan nedves készítményeket vettem, amit házilag nem tudtam elkészíteni, pl. medúzát.

Sajnos, ennek a biológia szertárnak már nyoma sincs. Tizenhat éve nyugdíjba mentem, azóta a szertár tönkrement, megszűnt. Hát igen, a világon minden múlandó, ez is elmúlt.

Az „ügyes kezek” szakkör is sikeresen működött. Részben textilmunkákat készítettünk, sok szép állatfigurát, játékokat varrtunk.

Különböző ünnepekre aktuális játékokat készítettünk pl. télapó ünnepre, karácsonyra stb.

Anyák napjára ajándékokat festettünk.

Az elkészült játékokból, ajándéktárgyakból kiállítást rendeztünk, vásárral egybekötve. A bevételből néprajzi tárgyakat vásároltunk.

Csetényi Etelka visszaemlékezése

Örülök, hogy felkerestek soraikkal és ezúton köszöntöm az ismert és ismeretlen kollégákat.

Kérésükre a következőkben válaszolok.

1954-1976-ig az iskola rajztanára voltam. Nagyon kellemes emlékeim vannak az ott töltött 22 évről. A második otthonom volt, mivel az iskolában kaptam lehetőséget, hogy a szertárban festhessek. Itt találtam meg az egyéni stílusomat, így jóformán reggeltől estig az iskolában

tartózkodtam. A kollégákkal rendkívül jó kapcsolatban voltam, nagyon segítőkészek voltak hozzám és a kiállításaimon mindig részt vettek és úgy tudom, hogy büszkéek voltak rám. A tanítványaimmal szintén nagyon jó volt a kapcsolat, szerettek - így megjegyzem, hogy még most is gyakran felkeresnek telefonon és személyesen is - ami nagy öröömre szolgál. Rajz - szakkört vezettem és sok-sok kiállítást rendeztem a tanulók munkáiból. A mi iskolánk a kerületben kiemelkedően volt a legjobb és a mi tanulóink hozták el a legtöbb díjat a sikeres rajzokkal.

A fegyelmezéssel nem volt semmi bajom, mert a problémás gyerekeket megbízta különböző tevékenységekkel, amit nagy buzgalommal végeztek, voltak szertárosok és akik a rajzoláshoz előkészítették az anyagokat. Ahogy az időjárás megengedte, kijártunk a természetbe rajzolni, ami felfrissítőleg hatott a gyerekekre. Egy esetet szeretnék megemlíteni a tanítványaim közül, és pedig Ungár Anikót, aki tanulmányai után híres bűvész lett. Egy külföldi párizsi utazásom alkalmával hazafele - jövet talákoztunk és az utastársaimnak boldogan áradozott a rajzóráimról, mert az neki igen nagy élmény volt s mint mondta az élet útját nagyon meghatározta.

A munkásságomért igen sok elismerést kaptam, valamint soron kívüli fizetésemelést is. Itt megjegyzem, hogy 1976-ban azért hagytam abba a tanítást, mivel olyan sok kiállításra kellett készülnöm és sok feladatot kaptam a művészeti vonalon, hogy az iskola terhére nem akartam nehézségeket okozni hiányzással.

Az ország egész területén több, mint 100 alkalommal volt kiállításom, és még ma is rendkívül aktívan festek.

Szülőfalumnak, / Tiszadob / amelynek „Díszpolgára”, vagyok, évekkel ezelőtt egy állandó kiállításra képeket, rajzokat, olajfestményeket ajándékoztam.

Itt, Budapesten, ahol lakom, a műteremben állandó kiállításom van, amelyre szeretettel meghívom a Tantestület minden tagját, hogy a munkásságomat személyesen is ismerjék meg. Remélem, hogy e kis beszámolómmal megelégedésükre fog szolgálni. Szeretettel gondolok az iskolámra és üdvözetemet küldöm a Kollégáknak.

Réti Mátyás

Nekem ez már történelem

/ Forgácsok /

/ Emlékképek /

Álom ami megvalósult .....

Pályaválasztásom, - bár annak idején nem volt egy divatos szólam - igen egyszerűen ment. Csodálatos tanító nénim volt - akkor még voltak a gyerekeknek ilyen ideáljai - aki már nyolc évesen felébresztette bennem az elhatározást, én pedagógus leszek ! És lettem !

1958-tól 1986.-ig tanítottam a Gombos iskolában. Sok-sok szép napot éltem át, illetve éltünk át gyerekekkel, kollégákkal közösen. Ahogy most lapozgatok az emlékek között, kedves kis epizódok elevenednek meg előttem. Igaz nem kronológiai sorrendben, de írom, ahogy emlékeimben felidéződnek az események.

Mindjárt az első félévben történt.

Kezdő voltam, 48-as, 52-es létszámú csak lány, illetve csak fiú osztályokban tanítottam. Bár nem énekszakos voltam mégis „ megtaláltunk „ egymással a hangot. Mikor eljött a karácsonyi

szünet, kaptam a kedves üdvözlő lapokat, UGRİK GÉZÁNÉ címen, mert a valódi nevemet ULRICH nehéz volt megjegyezni. De a névmagyarosítás megtörtént !

Vidám percek az iskolában.....

Abban az időben még szombaton is tanítottunk. Nehéz volt a hét utolsó napja gyerekek, felnőttek. De hát a tanítás nem szünetelhetett, feleltetni, új anyagok leadni, kísérletezni kellett. Írásbeli feleltetést nem engedélyeztek. Maradt a szóbeli számonkérés.

Egyik „ fiamat „ kénytelen voltam egy ilyen szombati napon felszólítani fizikából. Szép lassan felállt, megindult a tanári asztal felé, csigalassúsággal, miközben halkán azt mormolta - tanár néni ! nincs Isten ! - Pistikém nem tanultál ? - volt a tanári kérdés. - Nem de a következő órára pótolom.

Más !

Volt 2-3 olyan gyerekem aki nagyon szeretett körülöttem sündörögni a fizika szertárban. Történt egyszer, hogy betörték éjszaka az iskolába, és a szertárba is. Mi, hogy ez többé ne fordulhasson elő, elhatároztuk „ riasztócsengőt „ szerelünk a szertár ajtajára.

A gondolatot tett követte és megcsináltuk. Ha nyitotta valaki az ajtót és áram alatt volt a berendezés, a csengő megszólalt.

/ - A relé gyakorlati alkalmazása / - Nem soká működhetett, mert egyszer elfelejtettük kikapcsolni. Az egyik kolléganő erről mit sem tudva, óra közben be akart menni a szertárba, mire a csengő annak rendje - módja szerint olyan iszonyú lármát csapott, hogy a tanárnő ijedtében becsapta az ajtót. Az osztály ajtók viszont kicsapódtak, a tanulók, tanárok kitódultak a folyosóra, azt hitték tűzriadó van.

Eddig tartott a biztonsági jelző hasznos munkája. Többet sajnos nem használtuk. Nyugdíjaztuk !

Jók voltak ezek a filmek. A tanulók is szerették, sokat megjegyeztek belőle. Ez a számonkérésnél volt lemérhető.

Na meg egy kis nyüzsgés a normál óra helyett. Ez is jó volt !!!

Az előadóban történt: Sajnos egy idő után ebben a teremben elromlott a víz és gázvezeték. A csöveket kiszerezték, és csak a nagy előadóasztal maradt, a felületen lévő lyukakkal együtt. Matek órát tartottunk itt és geometriai szerkesztésekkel foglalkoztunk, igen komolyan. Egyszer csak óriási nevetés. Döbbenet néztem körbe. Hát az egyik lyukon egy kis egérke kandikált ki. Kobakjára tettem a nagy háromszögű vonalzó. A munka tovább folytatódott.

Tíz perc sem telt, újabb kacagás, újabb kukucskálás. És az asztalról kiderült, hogy az , a tanulni vágyó egerek tanyája. / A szülei a Gombos iskolába írták őket. /

Az egyik legkedvesebb - viccek is beillő - de gyerekszájából hallott „ okoskodás „ - Egy idősebb kolléganő születésnapján mosolygósan lépett be az iskolába. A gyerekek ezt észrevették és tudakolták jókedvének okát. Ő pedig mondta:

SZÜLINAPOM van !

Kérdésükre azt is elmondta „ HÚSZÉVES múltam „ ! Erre az egyik kislány mellélopakodott és fülébe súgta: HÁNYSZOR HÚSZ ? „

Harsan a kürtszó.....

Bíró Béláné után 3 vagy 4 évig vezettem a ÚTTÖRŐCSAPATOT.

Iparkodtam, illetve iparkodtunk új szint vinni a csapat életébe. Éveken keresztül szerződésben voltunk a Kertészeti Egyetemmel, és ősszel egy-egy hétig almát szedtünk Halásztelken. Ez is jó buli volt !

Rajfoglalkozásokat, ünnepeket múzeumokban tartottuk. / Történeti, Párttörténeti, Hadtörténeti, Szépművészeti és Iparművészeti múzeum /

Eredményesen működtek a szakkörök: ének, kalocsai, irodalmi, túra, citera, fotó valamint a filmes szakkörök.

Jó munkájukat, működésüket számos kerületi oklevél és jutalom bizonyította.

A fotószakkör például éveken át készítette az osztályképeket. A pénzt táborozási célokra használtuk fel. / A táborozó gyerekek jutalmazására . /

A filmes szakkör még az iskola falai közül is kilépett. Sikeres bemutatót tartottak a Budai Fotó és Filmklubban és munkájukkal részt vettek a Szolnokon 1984.-ben rendezett III.-ik Országos Úttörő filmesek találkozóján Denhoffer József, Kronavetter László, Baráti Gábor, Vajda Erzsi, Nagy Zoli és Dobrai Rezső önálló munkáival. Ők voltak a forgatókönyvírók, operatőrök, Rendezők, természetesen azon területen amelyik tehetségünknek jobban megfelelt.

Készítettek kis játékfilmeket, az iskola és kerület életéről, eseményeiről szólót, például Csepeli sportnap, portréfilmet CSTÉNYI ETELKA tanárnőről és gyűjtőmunkájáról.

Az akkori éves jelmondatot „ HASS, ALKOSS, GYARAPÍTS „, szem előtt tartották munkájukban.

A nyári táborokat Szlovákiában - TRANCSÉNYTEPLIC , LIPTÓSZENTMIKLÓS, POCSUVALDO / Fonetikusan / - valamint Magyarországon rendeztük. BODAJKON történt egy aranyos eset.

Szép teliholdas éjszaka volt, alkalmas egy jó éjszakai riadóhoz. Éjfélkor erős sípszóval, csörömpöléssel lármáztuk fel a tábort. A sok kis kócos, félig alvó úttörőnek, kisdobosnak kétségbeesve mondtuk, Lalit az egyik ifivezetőt elrabolták. Kipattantak az álmos szemek és egymásba kapaszkodva elindultunk a közeli bozótos felé. Itt, ki balra, ki jobbra, lehetőleg az őrsők együtt maradva kerestünk, kutattunk.

Az őrssel egy romos malom közelében bóklásztunk. Bízattam őket, hogy énekeljük az őrsi indulót, amelynek vezetője volt az elrabolt ifink. Fogtuk egymás kezét szorosan, mire egyik kislány kétségbeesve megszólalt „ Jaj, azt ne énekeljük ! mert hullá van benne !” Az induló ugyanis a „ János bácsi a csatában „, volt.

A rablás olyan jól sikerült, hogy a négy évvel ezelőtt rendezett osztálytalálkozón, ahol voltak olyanok, akik ezen a táborozáson részt vettek, még mindig igaznak hitték a történeteket.

Pedagógusok: Mindenki mást csinál....

Az iskolánkra még az is jellemző volt, hogy összetartottunk. A komoly munka mellett időt szakítottunk, a mókázásra, szórakozásra. Összejöveleteket szerveztünk közös névnapokon, év végegeken, farsangokon. Ilyenkor „ Ki mit tud „, -ot, jelmezesversenyt is rendeztünk. Még most is szívesen emlékszünk ezekre a jókedvű órákra.

Hírünk országon kívül...

Azt hiszem ebbe a csapongásba még belefér egy utolsó történet is.

„ Kicsi a világ „, mondjuk, ha különleges helyzetben, különleges helyen találkozunk olyanokkal, akiket már régen láttunk. Bécsben történt 4 vagy 5 éve.

A MARIAHILFER str. Mentünk, majd betértünk az egyik üzletbe. Egy csinos fiatal nő szolgált ki, majd hozzám fordulva kérdezte - „, ugye tanárnő tetszik lenni? Ugye Csepelen tetszik tanítani ? Ugye a Gombos iskolában ?

A A következő évben: Az ország, a város, az utca is ugyan az. Csak az üzlet más. Belépek. Mosolygós fiatalember lép elém és jönnek a kérdések, szép sorban. - „, Ugye tanárnő tetszik lenni ? Ugye Csepelen tetszik tanítani ? Ugye a Gombos iskolában ?

Nagyon jó érzés volt. Hát itt is ismernek ? Hírünk a volt Gombos iskola országon kívül is ismert ? Hát így elszaladt az idő ?

Kavarogtak bennem a gondolatok, a kérdések és az érzelmek. De jó volt, és úgy éreztem az elmúlt évek nem voltak hiába valók.

EPILLÓGUS.....

Ha újra születnék ismét tanár lennék, vállalva a hivatás minden buktatóját és szépségét.

Ulrich Gézáné

Debrecenből a Dózsába

A két kezdő „, D „, életem meghatározó helyeinek betűjele. 1967-ben fejeztem be tanulmányaimat a Kossuth Lajos Tudományegyetemen, Debrecenben. Ez év őszén két lehetőségem volt tanári pályám elkezdésére. Jelenlegi munkahelyem akkori igazgatója határozatlan időre szóló szerződést ajánlott, és igen bizalmatlan volt. A Gombos Ferenc téri Általános Iskola vezetője, Hargitay Ferenc, kinevezést kínált fel. Ez a szó jelentette a biztos

állást. Így lettem az ún. „Dózsa „ Iskola történelem- orosz szakos tanára 1967. Szeptember 1.- től 33 év után is tudom, jól döntöttem. Végtelen szeretettel és nosztalgiával gondolok az ott eltöltött évekre. Ott váltam igazi tanárrá és pedagógussá. Frissdiplomás létemre szeretettel, bizalommal és segítőkészséggel fogadtak a kollégák. Ők vezették be e szép pálya gyakorlati rejtjelmeibe. - pl. az azóta is sokat szidott papírmunkába.

Ők voltak azok, akik segítettek átvészelni a szülői ház és a szülőváros hiányát. Megemlítek néhány kollégát, akiknek nagyon sok köszönettel tartozom pl. Walder Ferencné, Dr. Boczor Istvánné, Csetényi Etelka, Simon Zoltánné, Kratzl Béláné, Vajna Jánosné - s akik igaz barátaimná váltak: Körmendy Ákosné (Sári), Bali Ernőné (Ani), Czrepka Lászlóné (Jutka). A Dózsában remek hangulatban tettük egymás számára még szebbé ezt a nehéz pályát. Évek során valamennyi kollégámnál az igazi elhivatottságot éreztem - az idő nem számított - a gyerekekért voltunk !

A harmadik évezred küszöbén élő, a számítógéphez szokott kisdíák el sem tudja képzelni, milyen volt az 1960-70-es évek tanulójának élete. Röviden: gazdag és változatos.

Zajlott az élet az iskola falain belül és kívül. A tanítás- tanulás komoly felelősségteljes volt- és eredményes. Bármily hihetetlen, de nagyon színes és gazdag volt az ún. „Dózsa „ úttörőcsapat élete is. Rendszeresek voltak a túrák, az akadályversenyek - csodálatos hangulatban. Életre szóló élményt jelentettek a táborozások Szlovákiában, Trencsén környékén. Emlékszem, egyszer fél éjszaka lestük a medvét a közeli erdőből, mert - az azóta már tanár kollégám, Jávor Zoli, ezt vélte látni a bozótból. Természetesen szó sem lehetett erről, hiszen elkerített volt a táborhely. De jó „ buli „ lett az esetből. A csapattáborok között számomra a legemlékezetesebb Pécs városában eltöltött két hét volt. Komoly kerületi viták után lehetőséget kaptunk hazai táborozásra. Akkor, mint megbízott csapatvezető, Körmendy Sárival és Bali Anival együtt szerveztük meg a Baranya megyei programot. A mai napig nem bántam meg, hogy Szlovákia helyett itthon maradtunk, és töltöttünk csodálatos két hetet a gyerekekkel. Megismertük Pécs és a Dél - Dunántúl nevezetességeit, szépségeit.

Nagyon sokat lehetne írni a Dózsában töltött tíz évről. Most ezek a képek jelentek meg előttem, de a szívemben és tudom, minden Dózsás tanár lelkében ott élnek az emlékek. Nem lehet elfelejteni azt a hangulatot, azt a környezetet, amit ez az iskola adott. Szoktam is mondani barátaimnak: az istenek szerettek, amikor ide irányították az utamat. Nagyon jól éreztem itt magam ! Ezúton mondok köszönetet a Dózsa Iskola volt vezetőinek mindenért, a Herman Ottó Iskola jelenlegi Igazgatóságának a megtisztelő megkeresésért, hogy lehetővé tették ezt a rövid emlékezést. Valamennyi kollégámnak kívánok további sikeres, családias léghört és eredményeket felmutató jó tanulókat.

Ádány Vincéné

1956 júniusában kerültem az iskolába. Az első megbízatásom az volt, hogy a Déli pályaudvarra érkező gyerek csoportot Csepelre hozzam névsor nélkül, csak létszám alapján. Itt derült ki, hogy egy gyermek számára ez a csepeli táj ismeretlen. Miután minden tanulót elvittek a szülők, és kerületi rendőrségre mentem, hogy kiderítsék a gyerek hovatarozását, lakhelyét. Így kezdődött, elindult a pályám.

Osváth igazgatót 1957-58-ban Ferenc követte.

Igen szigorú pedagógus és gyerek számára egyaránt, rendet és sok munkát követelő ember volt. Erre az időszakra esett a tanulói létszám emelkedésének első hulláma. Ebben az időben Hároson volt kihelyezett osztályunk. A későbbiekben itt Csepelen a Völgy utca egyik volt kocsmájában is tanítottunk.

Kedves emlékeim közé tartozik, hogy egy stabil, egymást segítő kollegális, összetartó tantestület volt. Szívesen maradtunk a műszakunk lejárta után is az iskolában. Felkészültünk a másnapi órákra, spontán alkotó, szakmai műhellyé alakultunk, s vitattuk meg problémáinkat. Hargitai igazgató idejében nagyban divott a sportolás.

Megalakult a sport osztály Kecskés József testnevelővel. Sok tehetséges sportoló nőtt ki pl. Bagyula a rúdugró.

Mi magunk is szívesen sportoltunk, főként pingpongoztunk.

Házi bajnokságokat szerveztünk. A kerületi versenyeken is indultunk, s helyezéseket is értünk el.

Amint említettem sok időt töltöttünk együtt kollégáinkkal. Jó hangulatúak voltak pl. a Sipos vendéglőben, a Budafoki borpincében eltöltött idők, vacsorák.

Hagyományosak voltak az iskolában rendezett testületi vacsorák, amire nagy szeretettel hívtuk meg nyugdíjasainkat. Itt a magunk által eszkábált alkalmi „zenekar”, hegedű, furulya, fésű papírral, kanál stb. / egymást kifigurázó mondókák, rigmusok tették felejthetlenné az összejöveteleket.

Hagyományainkhoz tartoznak a nőnap és fiú napi ünnepek is.

A nyári táborozások felejthetlenné a mai napig. A királyréti táborban történt, hogy éjszakai riadót akartak csinálni, hogy elraboltak egy nevelőt / Én lettem volna az áldozat. Utólag derült ki, hogy az esti teámba altatót kevertek, aminek az íze gyanús volt számomra, de unszólásra megittam. A terv az volt, hogy elalvás után ágyastul lopnak el, de ez nem sikerült, mert nem hatott az altató, felébredtem, így az éjszakai riadó elmaradt.

Sok kedves emlékem van még a tantestületi kirándulásokról, külföldi útjainkról, a társadalmi munkákról.

Itt ebben az iskolában töltöttem 37 évet.

Többet nem írok, mert rossz a szemüvegem.

Szabó Zsuzsa

Kevesen mondhatják el magukról, hogy egész életükben azzal foglalkozhattak amit szerettek. Ha még az is megadatott nekik, hogy kedves, kellemes kollégák között végezheték munkájukat, az már nagy szerencse. Köszönet a sorsnak, hogy szerencsés embernek mondhatom magam.

Sok évvel ezelőtt, pályakezdőként kerültem a Gombosba. Híres volt ez az iskola rendjéről, kiváló pedagógusairól, színvonalas tudást megszerző végzős diákjairól és nem utolsó sorban nagy tudású, szigorú igazgatójáról, Hargitai Ferencről.

Nagyon össze kellett szednem magam, hogy mint pályakezdő, lelkes ifjú pedagógus próbáljak megfelelni a követelményeknek. Igazgatónk szigorúan ellenőrzött mindannyiunkat, de legfőképp a kezdőket természetesen. Mindenki segített, tanácsokkal láttak el. Egyik legkedvesebb emlékem is ehhez az időszakhoz kapcsolódik és az benne a legszebb, hogy ez az emlék a gyermeki szeretet és segítőkészség ékes példája is egyben.

Orosz nyelvet tanítottam, néhány gyermeknek meglehetősen nehezen ment a nyelvtanulás és bukásra álltak. Igazgatók meg akart győződni arról, hogy valóban reálisan osztályoztam-e ezeket a gyerekeket és mikor bejelentette, hogy órát fog látogatni nálam, kérte, hogy ezek, a bukásra álló tanulók feltétlenül feleljenek az órán. Minden úgy történt, ahogy kérte. Elég „nyögvenyelős” lett az óra. Az Igazgató úr megköszönte az órát és távozott. Ekkor odajött hozzám az egyik kislány és kedvesen, halkán figyelmeztetett: Sári néni, ha az igazgató bácsi máskor bejön óralátogatásra, csak a jó tanulókat tessék feleltetni!

Ma is hálásan gondolok rá, szívet melengető érzés tudni, hogy segíteni akart.

Szerencsére a főnököm elismerte az osztályzatok jogosságát és véglegesített állásomban.

Körmendy Ákosné, Sáríka

Az utolsó 27 év

1973 február elején leptem először az iskola épületébe. Bár korábban is volt már személyes élményem, mert diákkori szerelmem, későbbi férjem ide járt 8 éven át. Jómagam is csepeli, Petőfi iskolai tanuló voltam, tehát gyermekkoromban is sokat hallottam a „Dózsáról”, főleg sporteseményeken, énekkari fellépéseken.

Ez a februári „találkozás”, az iskolával azonban már egészen más volt, és ma már tudom, hogy egy életre szól. Ekkor ugyanis a Budapesti Tanítóképző gyakorló „kis”, tanítójaként jöttem ide egy hónapos szakmai gyakorlatra.

Mondhatom óriási szerencsém volt. Diáktársaimmal ellentétben minket itt teljes jogú kollégaként fogadtak. Legelőször Szabó Ferencné, Zsuzsa osztályában töltöttem 2 hetet. Ő egyébként férjem tanító nénije volt. A további 2 hetet Csörögi Józsefné, Eszter osztályában töltöttem. A napközis hospitálás Walder Ferencné, Sárrika néni csoportjában volt, aki a későbbiekben anyai szeretettel segítő szándékkal volt a napközis párom.

Ekkor ismertem meg Gyenes Icát a későbbi Kelessy Icát, akivel szintén sok szép évet tanítottunk együtt, időnként nagyon jó tantárgyfelosztással.

Párhuzamos osztályainkban ő tanította a matematikát, környezetismeretet, ez volt a „kedvence”, ha egyáltalán tanítók részéről lehet ilyen megkülönböztetés, én pedig az anyanyelvi tárgyakat. De ez már később volt.

Visszakanyarodva 1973-hoz, az 1 hónapos szakmai gyakorlat végét Hargitai Ferenc igazgató úr behívott az irodába és közölte velem, hogy államvizsga után, augusztus végén vár engem egy kinevezett tanítói állással. Abban az időben eu igen nagy szó volt, hiszen ez az időszak még megelőzte a tanítóhiánnyal küzdő éveket. Szóval 1973 augusztus 27-én tagja lettem annak a nagyszerű tantestületnek, melynek szeretett és tiszteletre méltó tagjaira azóta is szívesen emlékszem: Csetényi Eta néni, akit képtelen voltam még 20 év után is tegezni, Walder Sárrika, Csörögi Eszter, Kelessy Icu, Körmendy Sári, Hidegkúti Gabi, Boczor Sárrika néni, Móczár Borika, aki ebben az időben várta kisbabáját, Editet, aki később a kolléganőm lett, Szabó Zsuzsa, Füle Panni, Ádány Marika, Réti Matyi, Kecskés Jóska, Morvai Sanyi, Tunner Feri, Koncz Éva iskolatitkár, aki később tanító lett. Az évek elteltével csatlakoztak hozzánk fiatalabb kollégák: Prisztál Marika, Bende Márti, Csipkés Bea, Deák Márti, Boros Sári és a Vized házaspár. Külön szerencsém volt a kollégákkal jó ismeretség és baráti viszony kialakításában, hogy alsós létemre az első 4 évet a felső tagozattal egy műszakban töltöttem. Ekkor ugyanis még csak egy L alakú épületből állt az iskola, az új épület jóval később készült el. Különös szerencsém volt Bari Etelka igazgatóhelyettesével, aki lehetővé tette, hogy első osztályomat 4 évig taníthattam. Mai napig is ez az osztály „a szívem csücske”. Sokukról hallok gyakran, sőt nem egy volt diáknak ma hozzánk jár a gyermeke. Ez az osztály később, felsőben Deák Mártié lett, mindkettőnket meghívtak a 15 és 20 éves találkozójukra. Közben állandóan továbbképzésre jártunk. Akkoriban vezették be az u. komplex matematikát, Kelessy Icu és én foglalkoztunk vele az iskolában, volt tanítóképzős tanárunk, Göndöcs Laci bácsi irányításával. Az FPI őse, a BUPTI más tantárgyakból is szervezett továbbképzéseket. A kerületen belül is sok alkalom volt más iskolák bemutatóira eljárni, hiszen akkor két műszakban dolgoztunk, és jól meg lehetett szervezni a foglalkozásokat. Iskolánk is gyakran adott helyet kerületi bemutatóknak. Azután 3 évig volt egy aranyos kis nyugodt osztályom, akikkel sokat kirándultunk, táboroztunk. Volt tanárnőm Lőke Endréné a kerületi iskolák átszervezése miatt rövid ideig nálunk tanított.

Ő volt diákkoromban a példaképem, ő adta az első „lökést”, pedagógusi pályámhoz. Mikor kollégák lettünk nyári sátor tábor szerveztünk a Mátrába, Parádra. Felejthetetlen emlék mai kollégáimnak is, akik ott voltak: Hornung Jutka, Kucsera Ági, Bende Márti, Ágoston Zsuzsa.

1980-ban megszületett az első gyermekem, három évig otthon maradtam.

De ez nem jelentette azt, hogy elszakadtam az iskolától. Sőt! Rendszeresen meglátogattak bennünket, hívtak az iskolai rendezvényekre. Akkoriban igen szép hagyomány volt, hogy a negyedéves, féléves értekezletek után egy kis bulit rendeztünk. Az erre az időszakra eső névnaposok megvendégelték a többieket. Az ebédlőben elfogyasztottuk Pomján Marika néni egyszerű, de igen finom főztjét, majd fehér asztal mellett koccintottunk, gyakran daloltunk is. Volt idő, amikor Réti Matyi hegedűvel kísért minket. Nekem nagyon sokat jelentett, hogy

kislánnyal bemehettem a „suliba”, egy kis beszélgetésre. Volt olyan alkalom is, hogy pl. Kelessy Icu behozta az ő 7 hónapos Tibi fiát, én a 3 hónapos Zsófi lányomat. Akkor még nem sejtettük, hogy később egy osztályba ide fognak járni. Második kislányom születése után még 2 évig maradtam otthon. Majd ezután visszajöttem dolgozni. Ekkor kaptam egy csodálatos második osztályt, melybe 7 kollégám gyermeke járt. Nagyon jó volt velük, 4 évig taníthattam őket. Túraszakkört szerveztünk Lőke Endrével Jutka nénivel, havonta mentünk túrázni, télen is. Gyakran jöttek velünk a szülők is, akik legalább olyan jól érezték magukat, mint a gyerekek. Egy budapesti turisztikai pályázaton ezzel az osztállyal 10 napos tatai táborozást nyertünk. Közben a táborozások sora sem szakadt meg, az úttörőcsapat vezetői: Ágoston Zsuzsa, Kulinyi Zsuzsa, Kucsera Ági és az akkor már igazgató Csörögi Eszter szervezték a hazai sátoztáborokat, Szlovákiai nyaralásokat. Néhány ilyen táborban én is részt vettem, most már gyermekeimmel együtt. Természetes volt, hogy lányaim is ide kerültek, amikor iskolás korukat elérték. Hálásan gondolunk az egész családdal együtt Kapros Gabi nénire, Móczár Borikára, Albrecht Editre, felsős osztályfőnökökre, Víz Zsuzsára és Víz Zsoltra.

Azt hiszem a mi családnak élete nem csak az én munkahelyem révén fonódott össze a Gombossal, azaz most már Herman Ottó iskolával, hanem minden tagja életében jelentős szerepet játszott.

Bali Ernőné, Ani

14 éven át voltam az úttörő csapat vezetője.

A legérdekesebb és legizgalmasabb programjaink voltak a nyári úttörőtáborok, melyeket mindig a helyekre szerveztünk.

/ A Pilisben, a Börzsönyben, a Mátrában / Mindig nagy, 80 - 100 fős táborok voltak ezek, ifjvezetők is eljöttek velünk.

Rajokat alkottunk és a rajok között verseny volt.

Rengeteget játszottunk és megismertük annak a városnak a nevezetességét, ahol éppen voltunk.

Megtudtuk, hogyan épült meg a falu vagy, hogy mi a nevezetessége annak a környéknek.

Ezenkívül rászoktattuk őket az önálló életre, voltak olyan napok, ahol ők maguk főztek.

Minden raj kapott egy bográcsot, amiben megfőzték maguknak az ebédet.

Kirándulásokat szerveztünk, szinte túrának beillő kirándulásokat, ahol 20-30 kilométereket hátizsákkal megtettünk a gyerekekkel.

Olyan is előfordult, hogy nem tértünk haza, hátunkon cipeltük a házunkat is. Két kissátrat, illetve 1 kissátrat vitt két gyerek. Aztán ahová érkeztünk ott fölverték. Szalonnát sütöttünk.

Jót és szépeket énekeltünk a csillagos ég alatt és bizony elég későn feküdtünk le.

Izgalmasak voltak ezek a táborok.

Gaszler Aranka

Visszapillantó tükör

Ének-zene szakos lévén, mint nyugdíjas, napközibe kerültem s bizony át kellett komponálnom magamat egy más típusú szükségszerűséghez kellett érteni ! Azonkívül több osztályból tevődött össze egy-egy csoport létszáma - ez annyiféle órarend !

Alapvető feladat:

- 1.) A másnapi lecke elkészítése
- 2.) A szabadidő ésszerű felhasználása
- 3.) A nevelés: magatartás, viselkedés ...

Tanulás

Bevezettem a koncentrációt tanulás előtt ...

A legépebb lapot a gyerekek a tolltartójukban tartották. Többen mondták: „ Ezt otthon is csinálom ...

Szabadidő

Kezdték a bevett szokásokkal: játszótér, foci, TV, többféle társasjáték ...

A játszótéri tapasztalatom: keveredés, nem tudom szemmel tartani őket. Kóbor kutyák, szemét, - ismeretlen suhancok heccelik őket... Amit 1 hét alatt elértem, azt fél óra alatt lerombolták ! - Na ebből elég ! A levegőzés van előírva ! Sétálni mentünk. Irány a kertés házak ! Megcsodáltuk a kerteket, állatokat, az árokparti növényeket, a házőrző kutyusok már jelezték közeledésünket. Közben énekeltünk, télen hó csatáztunk, sőt ötletes társasjátékokat találtak ki a gyerekek.

Egyik évben nagy volt a létszám !/! és mentesítő épületben volt a helyük. Azt hiszem Erdősor u.-ban. Itt kertés terület is adódott néhány fával. A körülmények úgy hozták: „ epres kertet „ létesítettünk. A gyerekek osztályonként „ parcellázták „ a maguk területét. Azt a „ szertartást „ amit rendeztek, amikor tenyerükben hozták az első termést, mondván: Ez az Adél néniéti „ !

Persze az ötlet, a lehetőség változott a csoport összetételétől. Egy másik évben a teremben lévő szekrényben könyvtárt rendeztem be: Gárdonyi, Móra, Fekete I. Életjáték, Lassie, Lagerlöj, Fabiola stb.

Év végén jelentkezett az igény: jön a nyár, több időnk lenne az olvasásra. Megkértük D. Imrét - saját házukban egyedüli gyerek - nem vállalhatná át nyárra a könyvtáros szerepét ? Szóval: átcipelték a könyveket. Neki meg volt a nyárra komoly elfoglaltsága.

Félelmetesen gyengén olvastak a gyerekek. Kivettem több folyóiratot egy polcra helyezve: Élet és Tudomány, Lakáskultúra, Művészet, stb.

Gyakorló olvasásként mindenki tetszés szerinti lapot vett a kezébe, tetszés szerinti helyen olvasott felszólítás szerint folyamatosan. Ez igen hangulatos volt, mert sokszor kacagató dolgok jöttek ki. A gyerekek lelkesedtek ezekért az olvasásokért.

Azt is szokásba vettem, ha az ebédnél darabos adag is volt - süti, gyümölcs - tálcán fölvittük s míg ők majszoltak, én fölolvastam valamit.

Volt egy nagy darab túlkoros gyerek, aki több szempontból rossz hatással volt a többire, nem is volt indokolt, hogy ott legyen. Tehát ebéd után hazament.

Egy alkalommal öltözik, hogy menjen, én kinyitottam a könyvet, hogy olvassak. Erre ő: „Ja, olvasni tetszik? Akkor maradok! „,-

Természetesen fő szempont: a szabad idő lazító jellegű legyen! Érezzék magukat jól! Legyen szerepe az öntevékenységnek pl. homokvár építése, varrás, hímzés, pl. tudjon egy gombot fölvarrni! - Csak legyen elfoglaltsága! „, Tétlen kéznek ördög a munkaadója! „,

Nevelés

A magatartás? Nyíltszínű gátlástalanság! És a szótár? - Ez az idomítás szintje.

Itt nem elég a rászólongatás, a figyelmeztetés! Amikor a mocskos beszédért rájuk szóltam, meglepetten néztek rám: miért? Mit mondtam?

Megdöbbsentem: ezek anyanyelvi szinten használják a trágár beszédet! - Ezt nem lehet csak püsszegésekkel lelegyinteni! Egy folyamat indult be:

1. Üss a szádra! De úgy, hogy megérezd! - Egy idő múlva hallom, hogy egymásra is rászóltak.

Úgy gondoltam azonban, hogy ez mélyen az erkölcsbe vágó téma, hiszen országos jelenség!

2. Jöjjön a cédulázás! Ez volt a következő: Szeptemberben vettem annyi levelező borítékot, ahány gyerek volt a csoportomban. Névvvel elláttam. Egy ívre a névsort írta. Névjegykártya méretű cédulákat vágtam.

A két legmocskosabb szájút megtettem felelősnek. Amikor valaki „úgy” úgy beszélt, a két felelős a tanári asztalon lévő dobozból elkérte az illető borítékját és cédulát, amire fel kellett írni a tettesnek azt és úgy, ahogyan mondta. Keltezés, a felelősök aláírása és bele a nevére szóló borítékba. Az íven a neve mellé egy strigula. Ha a szülő bejött érdeklődni, megkérdeztem: ugye ismeri a fiacskája írását? Átnyújtottam a borítékot... Erről ennyit...

Ide tartozik még a következő: ha intőt kellett az üzenőben hazavinni, nem én írtam be. Írja be ő, hogy ma ezt tette, vagy mondta. Én csak láttamoztam.

Egy alkalommal ellenőriztem a szülői aláírást. Azt mondta Jóska: „Az anyu azt mondta, hogy te olyan hülye vagy, hogy ezt még le is írod?”

Fontos a külső magatartás: embermódon viselkedni.

A köszönöm, kérem, tessék, bocsánat - a legalapvetőbb követelmény. Tudja elrendezni embertársaival való viszonyát. Ha úgy adódott, - kézfogással béküljenek ki!

Önfegyelem: Tudjon parancsolni tagjainak / „Mozgásigény”! - De nem óra alatt!

Önuralom: belső indulatait is tartsa féken.: düh, rongálás, tettelegesség...

Önismeret: legyen tisztába jó és rossz tulajdonságaival, szokásaival. A felelősségtudat... A számadás és számonkérés fontossága.- Hetenkénti megbeszélés, beszámoló...

Önismereti beszélgetés megalakulása

Egy alkalommal a szabad idő kezdetén a szekrényből ajánlgattam a foglalkozások eszközeit, kívánság szerint. Mindenre fanyalogva reagáltak Erre én:” Áruljátok el végre, mi az óhajotok!

”

A válasz: Beszéljessünk! - Igen? Helyes! - Pillanatok alatt körém ültek... Mintha egy kapu nyílt volna meg egy más világ felé... Tarka sokféleség...

Ebbe is rendet kellett teremtenem. Bevezettem, hogy akinek kérdése, véleménye, közölnivalója van, név nélkül - írja föl egy darab papírra, összehajtogatva tegye be az erre a célra kitett teás dobozba.

Én összekevertem, egyenként kiemeltem, hangosan felolvastam, ők kézfeltartással hozzászóltak. A végén és kiértékeltem, templomi csend... Sokszor megrendülve jöttem haza... Ennek egyik értéke az, hogy megtanulták kifejezni a belső, lelki világukban zajló Titkokat... A másik: Így mindarra kaptak választ, ami őket foglalkoztatta, problémákra, bizonytalanságaikra, stb. És nem Én tartottam nekik „Előadást”, Ez többévi folyamatos tevékenység lett, amiről könyvet lehetne írni. Egy, két szemelvényt mellékelek ebből az időből. A beszélgetési témákat legépele mindig megkapták. Visszajelzésekből tudom, hogy otthon a családdal megbeszélték... Ez se akármilyen !

A fegyelmezés

A témával kapcsolatban volna megjegyezni valóm. Országos viszonylatban itt valami végzetes félremagyarázás történik. Legfelülről kiindulva kerülgetik, mint macska a forró kását.

Az elmúlt évtizedek félművelt és hozzá nem értő rétegeiből ered az a vélemény, hogy a nevelő üti-veri a gyereket, amikor itt-ott odakoppint. - Jól mondták a görögök: „A pedagógia az a mező, ahol minden számár legel! „

Ha pl. 25-30-as létszámban szólítok valakit már jó néhányszor és nem reagál, hogyan lehet, hogy egy koppintásra azonnal tudja miről is van szó.

És vannak kriminális estek is. Tilos a fenytés! Nosza a kamaszok élnek ezzel! Nem szükséges részleteznem! ... A nevelő céltáblaként, megbélyegezve, megszegyenülve áll ott - tehetetlenül. Mert egy jókor érkezett pedagógiai nyaklevestől „lelki sérülést”, kap az ártatlan jómadár. Az eredmény a mostani nemzedék !

Egy viszont nagyon fontos: ha szükségessé válik a fenti eset: soha ne indulatosan, soha ne „idegességéből „! Tudatosítani, hogy ezért a magatartásért ez dukál - !

Én ugyan ilyen helyzetben találtam medicinát: az ilyen hősködő nagylegényt kivittem a mosdóba, rányitottam a hideg csapot karján az ereire, a képébe és a tarkóján le a gerincére.- a népi - kúra mindenkinek jót tesz! - Próbálják bátran magyar kartársaim. Életben marad a csemete !

Szállóige lett: „Mész ám a csap alá ! „

Végezetül: Soha nem volt törekvésem, hogy népszerű legyek. Inkább valami testvéri tónus volt köztem és a rám bízottak között. Amit kaptam tőlük, az a nagy bizalom, hogy mindennel jöhettek és jöttek hozzám.

Egy szakfelügyelő a látogatás végeztével azt mondta: „Állítom, hogy nincs még egy az országban, aki ezt így csinálná! „ - Felajánlottam, ha összehívja a kartársakat, szívesen átadom. Azt felelte: „Meg se értenék.!

Végezetül: soha nem tartoztam a „jutalmazottak”, közé, de hálás vagyok az előjáróknak, a kollégáknak / már akiknek /, hogy tudták, mit és hogyan csinállok, - hagytak dolgozni !

Mindenek fölött, minden nap, hálát adok a Jóistennek, a sok és szép emlékéért, ami elviselhetővé és gazdaggá tette a nehéz évtizedek munkáját.

Albrecht Adél

Labdarúgó osztály az iskolában

1979 májusában az iskola igazgatóságát megkereste a Csepel SC. Labdarúgó szakosztálya részéről:

- Losonczi Flórián technikai vezető
- Már János utánpótlás vezető edző és
- Szekeres András labdarúgó szakedző

Azzal a javaslattal, hogy az iskola indítson egy speciális labdarúgó sportosztályt a Csepel SC. Labdarúgó utánpótlásának biztosítására.

A Csepel SC. Javaslátát támogatták a XXI. Ker. Tanács Művelődési Osztálya részéről:

- Boldizsár Gábor o.v. és a

XXI.ker. TS. Elnöke:

- Kiss Imre

Az iskola igazgatósága magáévá tette a javaslatot és

1979 szeptemberében 22 fővel az V/D labdarúgó sportosztály létesítésével beindult az első és napközis rendszerben foglalkoztatott Csepel SC serdülő V. labdarúgó csapata.

A Budapest bajnokságban szereplő Csepel SC. Csapat minden évben - a korosztályában dobogós / - / helyezést ért el.

Az iskola képviselőjében a VIII/D osztály 1983 júliusában decemberben az Úttörő Olimpia Országos Döntőjében labdarúgásban I. helyezést ért el.

- A 22 fős osztályból
- Farkas Csaba és Horváth Miklós

A magyar labdarúgó serdülő korosztályos válogatottjában szerepelt.

A későbbi években mindkét játékos a Csepel SC. Felnőtt labdarúgó csapatának szerződötett játékosa lett.

Az előzetes tapasztalatok alapján az 1982/83 tanévben 22 fővel beindult az V/D osztályban a második labdarúgó sport osztály, a Csepel SC labdarúgó serdülő V. csapata.

Ez a csapat 5 éven át játszott a Budapesti serdülő korosztályos bajnokságban és 4 alkalommal első, 1 alkalommal második helyezést ért el a bajnokságban.

Az iskola képviselőjében

1985-ben Az Úttörő Olimpia országos döntőjében Kaposváron a VII/D osztály ötödik, míg

1986-ban Zalaegerszegen

a VIII/D osztály második helyen végzett.

1986-ban „Élen a tanulásban, élen a sportban „ mozgalomban

- Móczó István arany
- Csanálosi Gyula bronz
- Kócs Attila bronz jelvényes kitüntetést kapott, a Budapest Főváros Tanács VB. Testnevelési és Sporthivatalától.

A 22 fős osztályból

- Vámos János
- Jezsek Attila
- Szabó Miklós
- Sumts József
- Török Péter
- Móczó István

A magyar labdarúgók korosztályos válogatottjaiban szerepelt.

A későbbi években valamennyi játékos a Csepel SC. Felnőtt labdarúgó csapatának szerződötett játékosa lett.

A Csepel SC., minden évben 2 hetes edzőtábort biztosított a játékosok részére Nagykőrösön.

Az iskola a következő külföldi táborozásokat szervezte:

- 1982 Zbynon Szlovákia
- 1983 Duchonka Szlovákia
- 1984 Szocsi Szovjetunió
- 1985 Partizanske Szlovákia
- 1986 Galánta Szlovákia

Az iskola egy nagyszerű korosztálytól búcsúzott, ahol a kitűnő sport teljesítmények mellett a tanulmányi osztályátlag minden évben 4 felett volt.

Iskolám 1986 szeptemberében harmadik alkalommal indította be 22 fővel az V/D labdarúgó korosztályt. Ez a csapat a Budapesti Bajnokságban való megfelelő helytállás mellett az iskola képviseletében 1990-ben a Diákolimpia labdarúgó kiírásában jelenleg már (1990.V. 7.) A Budapesti Döntőben küzd az Országos Döntőre történő továbbjutásért.

A 22 fős osztályból ez idáig

- Medgyes Krisztián és
- Hegyi Zoltán szerepelt a Magyar Labdarúgók korosztályos serdülő csapatában.

A Csepel SC. Itt is minden évben 2 hetes edzőtábort biztosított a játékosok részére Nagykőrösön.

Az iskola a következő külföldi táborozásokat szervezte:

1987 Galánta Szlovákia

1988 Vilnius Litvánia

1989 Lehnin NDK

Nyugat Berlin NSZK

A Csepel SC újabb megkeresése, valamint az eddigi nagyjából kedvező tapasztalatok alapján iskolánk 1990 szeptemberében immár negyedik alkalommal szándékozik újabb 22 fős labdarúgó sportosztályt indítani V. osztályos tanulók részére.

Iskolánk „legújabb” kori története Az utolsó 10 év

Ahogy Magyarországon mindenhol, így iskolánkban is nagy változások történtek a rendszerváltáskor. 1989. őszén az orosz nyelv mellett megjelent a német nyelv is, mint választható lehetőség. A következő tanévben tovább bővült a lehetőség angol és francia nyelvvel. Sajnos ezeket személyi feltételek hiánya miatt 4 év után be kellett szüntetni. De a német nyelv azóta is maradt, nem is akármilyen szinten, hiszen minden tanévben vannak győztes versenyzőink.

Az oktatás más területén is történtek „modernizációs” törekvések, melyeket részben a társadalmi, részben a családokat érintő változások tettek szükségessé.

Az alsó tagozatban 1993 - 94-s tanévben bevezettük a kézműves oktatást, amely a régi technika tantárgyat váltotta fel. Az olvasás - írás területén az ún. dőlt írást vezettük be 1992-ben. A felső tagozatban új tantárgy lett 7 évvel ezelőtt a háztartástan, mely új önálló tantermet is kapott. A számítástechnika az új helyi tantervvel vonult be az oktatásba 1996 óta.

Mindezekhez a változásokhoz tárgyi feltételek is hozzájárultak. Külön számítástechnika termet tudunk biztosítani jó felszereltséggel. Létrehoztuk 1994-ben a régi pinchehelységben egy torna szobát, mely a téli hónapokban tesz jó szolgálatot. 1993-ban felavattuk a sportudvart, amely azóta is nagy népszerűségnek örvend, gyakran még a nyári szünetben is jönnek a gyerekek ide kosárlabdázni. Ugyanebben az évben zárható és fedett kerékpártárolót építettünk az udvar egyik sarkában. Már elsős kortól kezdve jöhetnek biciklivel az iskolába gyerekeink.

Nem csak az oktatásban, a gazdasági életünkben is történt változás. 1994. óta önálló gazdálkodók lettünk. Ez módot adott, hogy jobban gazdálkodjunk a közösségen belül. 7 éve van hivatásos könyvtárosunk, amely szintén az oktatás és szabadidő eltöltésének színvonalát emeli. Itt működnek népszerű klubdelutánjaink is, a „teaházak „. 1997-ben újabb oktatási „újdonság „ lett a környezetvédelmi program. Ez az egész tanévet felöleli, korcsoportoknak megfelelő differenciáltsággal rendezvényeken, érdekes túrákon, tanítási órákon vehetnek részt a tanulók.

Mivel iskolánkban egész napos oktatás folyik, délután is sok gyerek tartózkodik itt benn, főleg az alsós évfolyamokból. Ezért évek óta terveztük az udvar átalakítását, szépítését. Ezt egy külső körülmény is sürgette, mivel a környékbeli régi játszóterek használhatatlanná, szemetessé, veszélyessé váltak, úgy határozott a tantestület, hogy fordítsunk több figyelmet az udvarra. Így megtörtént egy szép kis homokozó építése, padok felszerelése, füvesítés, betonozás. Új „szerzemény „ az idén nyáron kiépített nyelvi laboratórium, ahol ettől a tanévtől kezdve már angol nyelvoktatás folyik.

Mindez persze nem jöhetett volna létre segítség nélkül.

Az iskolában is működő közhasznú alapítvány által a szülők és még pártfogóink éve segítenek bennünket az adójuk % - ával.

Ezekből és pályázatokon kollégáink által nyert pénzekből tudjuk fedezni kiadásainkat.

A hajdani és jelenlegi kollégák visszaemlékezéseiből kitűnik, hogy iskolánk sok hagyománnyal rendelkezik.

Ezek mellett új hagyományokat is teremtünk.

1998-ban volt iskolánk legújabb névadója , ekkor vettük fel Herman Ottó nevét. Azóta minden évben megrendezzük a Herman Ottó napot, amely áprilisban igen kedvelt, érdekes programokkal teli nap a gyerekek és a kollégák számára.

Negyedik éve visszük gyermekeinket a nyári táborok mellett tavaszi időszakban erdei iskolába, melyek mindegyike igen sikeres volt.

2000. március 3.-án rendeztünk először nagyszerű Alapítványi Bált, amelyet ebben az évben is megrendezünk. Téli szünet előtt, vagy a tanév végén fehér asztal melletti összejövetelt is szeretnénk újra hagyományossá tenni. Igen jó hangulatúak a tantestületi kirándulásaink, melyek ugyan már csak 1-1 napra szorítkoztak, de annál lelkesebbek a résztvevők.

„ Régimódi történet „

Furcsa dolog, amikor az ember családjának jó néhány tagja ugyanannak az iskolának koptatta padjait.

Generációk váltották egymást a régi épület falai között.

Édesanyám 1945-ben kezdte az általános iskolát, mely akkor még a Verbőczy nevet viselte. Az ő osztálytársai mind lányok voltak, osztályfőnökük Csetényi Etelka. Mivel a háború akkor ért véget, a tanítás is az ő lakásán folyt, ott rendeztek be egy osztálytermet, csak később költöztek át a mostani épületbe.

Ez a közösség volt az első, melyet Eta néni elsőtől nyolcadikig tanított. Az ő végzettsége igaz, hogy csak alsós tanító volt, de a lányok ötödikben sírva álltak oda Hargitai Ferenc igazgató úr elé, engedje kedves tanítójukat továbbra is velük. Az „ akció „ sikerrel járt, Eta néni velük egy időben végezte el a biológia szakot. Engem már csak biológiára okított, hiszen az 1964/65-ös tanévet én is ebben az iskolában kezdtem. Füle Ferencné, Panni néni nagy-nagy türelemmel tanított írni, olvasni, számolni. Az iskola nyolc éve alatt nagyszerű pedagógusaim voltam. Mindannyiukat képtelenség felsorolni, de valamennyiükre szeretettel gondolok vissza. Többen vannak sajnos, akik már nem élnek, de emléküik örök marad.

Walder Ferencné Sárka néni, akit a háború megtépzott, a családját tönkretett, emberséget, kedvességet, szeretetet adott minden diákjának. Hogy mi történt vele az 1940-es években, ezt már felnőtt fejjel tudtam meg. A tragédiák mégsem törték meg, a szörnyűségeket el tudta felejteni - habár „ belül „ biztosan örökké fáj neki. A napköziben türelemmel segített a leckeírásban, nagy-nagy gondot fordított a szép környezetre, a nyugodt légkörre. A kezére emlékszem, a mindig ápolt, meleg, puha kezére, amellyel olyan finoman tudott simogatni.

Aztán eszembe jut Bari Etelka tanító néni, aki szigorúságával először meglepett minket is, meg a szülőket is, de aztán kiderült, hogy mi mindent ki tud belőlünk , harmadikosokból, negyedikesekből „ hajtani „. Sorra nyertük a versenyeket, műsorokat szerveztünk.

Felső voltam, amikor megkértek, hogy egy idős pedagógusnak, Schmidt Kati néninek vigyek ebédet. Emlékeztem rá, hiszen még tanított, amikor én iskolás lettem. Szomorú volt látni, hogy örege, betegen, szegényen él egyedül. Tőle kaptam az általa már agyonolvasott „ Szent Péter esernyőjét „ - t, amit akkor 11-12 évesen igazán értékelni sem tudtam, csak úgy, mint a Munkácsy életéről szóló regényt. Később, évek múlva, a könyvek olvasása közben, szeretettel gondoltam Kati néniire, az ő ajándékaira. Abban az évben, mikor segítenem kellett neki, olyan jutalmat kaptam az iskolában, ami nem volt szokás. Könyvet sokszor kaptunk a jó tanulásért, magatartásért, de az én ajándékom az volt, hogy én választhattam ki a könyvesboltban ! Ez nekem nagyon nagy kitüntetésnek számított.

Jó visszagondolni a felső tagozatos rajz szakkörre, amit Réti Mátyás tanár úr vezetett. Micsoda remek dolog volt belépni a szertárba, a „ kincsek „ közé: látni a hegedűjét, a rajzait, festményeit.

Szívesen gondolok vissza a kirándulásokra, táborokra. Hiszen így jutottam el először a Mátrába, Veszprémbe, Csobánkára, s ország jó néhány szép helyére. Mondhatnám, hogy „ csak a szépre emlékezem - de ez nem így van. Emlékszem a történelem kettésre, s arra, hogy otthon kívülről kellett fújni az „ Itt nyugszunk vándor, vidd hírül a spártaiaknak... „ kezdetű sorokat - mert hiszen ennek hiánya miatt kaptam a nem éppen jó jegyet.

Emlékszem az ötödikben beírt intőre, amit azért kaptam, kaptunk, (hiszen „ jó „ osztály voltunk, s együtt csináltuk a programot) mert úszás után rendkívül kellemesen töltöttük el az időt a Béke téri játszótéren. Vagyis „ elfelejtettünk „ visszamenni az iskolába.

Eszembe jutottak a tanév végét jelentő Pedagógus napok, amikor nagy-nagy izgalommal díszítettük az osztályokat, rózsát tettünk a tábla köré, a földre és természetesen nagy csokorral köszöntöttük a minket tanítókat.

Én úgy gondolom hálás lehetek a sorsnak, amiért nagyszerű tanítóim, tanáraink voltak itt az általános iskolában. Szívem szerint tisztelettel leírnám valamennyiük nevét, de beérem azzal, hogy mind a mai napig szeretettel emlegetjük Őket otthon, hiszen itt tanult az édesanyám, az öcsém és én is, s így jó néhány közös ismerősünk van.

Talán az engem tanítóknak köszönhető, hogy én is pedagógus lettem, alsós tanító. Furcsa érzés volt amikor idekerültem, s a régiiek , az egykor tanítók, a kollégáim lettek. Nagyon sokat segítettek szakmailag, emberileg.

Az első évben első osztályt kaptam. Winkler Lászlóné, Anci tanította a magyart, én a matematikát. Nagyon kedves, aranyos gyerekek voltak, de emlékszem egy Imike nevű kislányra, aki semmit sem akart csinálni, amikor szakfelügyelő ült az órán. Ma már nevetek rajta, de akkor borzasztó volt, amint húszévesen ott álltam és izzadtam. A későbbi években azért ilyen szerencsére nem fordult elő.

Szívesen és sokat jártam valamennyi „ gyerekemmel „ kirándulni, táborozni. Nagyon jó érzés, amikor egy „ rossz hírű rosszcsont „ szeretne velünk nyaralni, s a táborban olyan, mint egy kisangyal. Már vannak volt tanítványaim, akik szintén pedagógusok lettek, sőt van aki ebben az iskolában dolgozott, vagy éppen nálam volt gyakorlaton. Iskolánk nemsokára 60 éves lesz. Itt tanultunk jó néhányan családunkból: az Édesanyám, Öcsém, én - de a legszebb, legizgalmasabb, hogy idejár a kislányom is.

Kíváncsi lennék, de egyben remélem is, hogy néhány évtized elteltével ő is szívesen fog visszaemlékezni egykori iskolájára, tanítóira, tanáira.

Kucsera Ágnes

A Gombos illetve a Herman iskolával való emlékeim már 29 évesek.

6 évesen itt kezdtem általános iskolai tanulmányaimat. Az ünnepélyes évnnyitó máig felejthetetlen számomra. Édesanyám bekísért az udvarra, ahol szétosztottak bennünket osztályokba. Öltönyös, szigorú tekintetű férfi lépett elénk. Mindenkitől megkérdezte a nevét. Hozzám is odajött.

- Hogy hívnak copfos kislány ?

- Kaltenecker Katika - feleltem megilletődötten.

- Na, mától nem Katika lesz, hanem Katalin ! - válaszolta az úr !

Mint később kiderült, ő volt az igazgató bácsi, Hargitai Ferenc. Szavai máig a fülemben csengenek.

A betűvetésre Boczór Sári néni tanított. Kedves tekintetét, ráncos kézfejét, jellegzetes tanító „ illatát „ nem lehet elfelejteni. Elsős írás füzetem még ma is őrzöm, amiben többször ez volt beírva:

„Mint a Gyöngy”

Harmadik osztályban kaptuk meg Jónás Erzsi nénit, ki fiatalos lendületével, fantasztikus tudásával kápráztatott el bennünket. Budapest nevezetességeinek megismerését részben neki köszönhetem, hiszem rengeteget kirándultunk vele.

A felső tagozat egy pillanat alatt elmúlt. Csetényi Etelka néni nevét kell megemlítenem, kinél „vas fegyelemben” kellett ülnünk, de amit ő tanított biológia órán még ma is tudom.

A nyári táborok emléke felejthetetlen. Nyolcadikban döbbsentünk rá, hogy el kell búcsúzni egymástól.

Sajnos ballagás nálunk nem volt, hiszen akkoriban a Gombos iskolában nem volt szokás az iskolától való búcsúzás.

A gimnáziumi évek alatt visszajártam régi iskolámba, mint ifi vezető. Minden nyáron besegítettem a táborozásokba is. Vissza nem térő emlékek sora marad meg. Pl. sátor-táborok felállítása, tábortüzek, kirándulások, sátorbeázások, számháborúk stb.

Érettségi után képesítés nélküli nevelőnek akartam elhelyezkedni a kerületben. Saját iskolámban nem szerettem volna dolgozni, mivel azt gondoltam, milyen lehet mikor a kollégáim a régi tanárain. Hála Csörögi Eszternek, ő maga invitált a régi iskolámhoz. Ismertem az épületet, a termeket, a rendszert és a Gombos egész szellemét. Régi tanárainak sokat köszönhetek segítségükért, hogy befogadtak maguk közé, hogy megkönnyítették a kezdeti nehézségeket. A pedagógia alapjait nem is a főiskolán, hanem Móczár Bori nénitől lestem el.

Ennek idestova már 17 éve. Első tanítványaimnak már gyermekeik vannak.

Ezek után természetes volt, hogy a saját gyermekeimet is a Gombosba írtam be. Nagy fiam az első évnytőn ugyanolyan megilletődötten állt, mint hajdanán és az udvaron. Ennek is már nyolc éve. Épp egyik nap jegyezte meg:

- Anya lassan már egyedül mész iskolába, mert mi kijárjuk az általánost !

Ez igaz, az évek repülnek, az emlékek maradnak.

Kaltenecker Katalin

Igazgatók

1942 Mitró Gyula

1948 Hargitai Ferenc

1950 től Kőfalvy Mariann

Szombati Gyula

Osváth Árpád

1956 - 1974 Hargitai Ferenc

1974 Bari Etelka

1975 - 1982 Ferencz Béla

1982 - 1992 Csörögi Józsefné, Eszter

1992 től   Kulinyiné Varga Zsuzsanna

Én iskolám, köszönöm tenéked...

Sokszor ismétljük ezeket a szavakat, s gondolunk szeretettel iskolánkra, munkahelyünkre. Most elsősorban elmúlt korok és a jelen pedagógusainak, az iskola minden dolgozójának szeretnék köszönetet mondani az elmúlt évek visszaemlékezéseiért.

Külön köszönöm az írások összegyűjtését, szerkesztését Bali Ernőné igazgatóhelyettesnek, a lektorálást Berta László pedagógusnak, a gépelést Versics Attiláné iskolatitkárnak, a fotók beillesztését Kovács Zoltán oktatástechnikusnak.

Kívánom, hogy az iskola 100 éves évfordulóján majdan itt dolgozók sok emlékekkel egészítsék ki összeállításunkat.

Üzenetet küldünk a jövőnek, mely egyben hitvallás, útvaló, támasz is, ma 2000-ben.

Kulinyiné Varga Zsuzsanna
igazgató